菩提堕犯发露悔除释

藏文漢譯對照本简体

【炉香赞】

炉香乍爇　法界蒙熏

诸佛海会　悉遥闻　随处结祥云

诚意方殷　诸佛现全身

南无香云盖菩萨摩诃萨（三称）

【三皈依】

南无皈依佛　皈依法　皈依僧（三称）

【发菩提心】

我今发心　不为自求　人天福报　声闻缘觉　乃至权乘

诸位菩萨　唯依最上乘　发菩提心　愿与法界众生

一时同得　阿耨多罗三藐三菩提

【四弘誓愿】

众生无边誓愿度　烦恼无尽誓愿断

法门无量誓愿学　佛道无上誓愿成

【归命本师】

南无本师释迦牟尼佛（三称）

【开经偈】

无上甚深微妙法　百千万劫难遭遇

我今见闻得受持　愿解如来真实义

菩提堕犯发露悔除释

题 解

此论讲解依对三十五佛发露悔除以净化菩提萨埵之堕犯的方法。其所注释佛经本典即《大宝积经》中之优波离会（后单行称为《圣三蕴经》）。此论标题，译者认为应当译作《菩提堕犯发露悔除释》。东北目录中作《菩提过犯忏悔注》（D4005），其“忏悔”一词系延续对梵文 deśanā（藏文 bshags pa）的常见译法，译者已作有专文讨论其历史谬误，并主张沿用玄奘的“发露悔除”这一标准译例。其“过犯”一词，虽非属错误译法，但经题中梵文 āpatti 及其藏文对译 ltung ba 皆有“堕”之含义，因此译作“堕犯”应为更佳，并符合玄奘译例。关于作者，如藏文本跋中所记，此论作者归属“大轨范师圣龙猛”、由印度亲教师寂护（Śāntarakṣita）与西藏译师尼瓦天音（rnyi-ba Devaghoṣa）翻译校勘。这里的“大阿遮利耶圣龙猛”是否与古印度著名中观宗师龙猛（龙树）菩萨为同一人，尚可观察。西藏著名觉囊派祖师多罗那他（Tāranātha）在其《堕犯发露悔除释义》（ltung bshags kyi ’grel pa）中，对此论作者归属龙猛甚至印度著述皆持存疑态度。考虑到寂护尊者来西藏之后的传译活动（如开启药师七佛法门等），我们至少可说此论为寂护尊者传译之作。考西藏大藏经丹珠尔中亦有另一部作者归属胜敌（Jetāri），由尼泊尔班智达（bal po'i paṇḍita，具体名称不详）与西藏译恰译师（chags lo tsā ba [chos rje dpal]）翻译的《菩提堕犯发露悔除释 – 菩提萨埵学次第》（byang chub kyi ltung ba bshags pa'i ’grel pa byang chub sems dpa'i bslab pa'i rim pa/bodhyāpattideśanāvṛttibodhisattvaśikṣākrama）。这两部注疏为此后西藏本土关于三十五佛法门的著述开辟了先河，并因具有印度传译的佛教经典释义传统，提供了对理解三十五佛名称含义及其修习义理有帮助的信息，正为汉传佛教中所缺如，故将此二部翻译为汉文非仅必须，且为理解寂护尊者中观宗见及其对于佛法修行中的实际贯彻，当有极大价值。

【藏文文本校订说明】

本译藏文对照部分使用的是圆满法藏佛典汉译计划建议采用的 Esukhia-Barom 德格版大藏经电子文本（{D4005}178a.4-187b.3，下载时间为 2019 年 9 月），翻译过程中与《中华大藏经丹珠尔对勘本》བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ།（以下简称《对勘本》）进行了校对，发现不少电子化过程中出现的文字错误；同时，对于藏文文本自身存在的异文也依据《对勘本》校对结果进行了优化。对于个别据《对勘本》亦无法厘定之处，覆核 BDRC 提供的纳塘版丹珠尔 སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་ 中该论文本以抉择。这些具体都在注释中予以说明。

- བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་བཤགས་པའི་འགྲེལ་པ།（བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ།《中华大藏经丹珠尔对勘本》/ 中国藏学研究中心《大藏经》对勘局，北京，中国藏学出版社，1994）
- བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་བཤགས་པའི་འགྲེལ་པ།（སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་ 纳塘版丹珠尔 BDRC W22704-3376-422-446）

【圣三蕴经本经文句汉译说明】

凡此论所引《圣三蕴经》本经中文句的汉译，均采用译者本人所作新译（《圣三蕴经》三语对照新译附《总发露悔除文》新译 /Sherab Chen，2019），为便于对照，译文附录于后。

༄། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་བཤགས་པའི་འགྲེལ་པ།<«སྣར་»ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་... མཛད་པ་བཞུགས། ཞེས་འབྱོད།>

菩提堕犯发露悔除释

藏汉对照本简体

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། བོ་དྷྱི་པཏྟི་དེ་ཤ་ན་བྲིཏྟི<«སྣར་»བྲིཏྟི།>།

梵语：bodhyāpattideśanāvṛtti.

བོད་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་བཤགས་པའི་འགྲེལ་པ།

藏语：byang chub kyi ltung ba bshags pa'i 'grel pa/

汉语：菩提堕犯发露悔除释。

འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

敬礼圣妙吉祥。敬礼薄伽梵释迦牟尼。

བདེ་གཤེགས་གང་ཞིག་མི་རྟོག་<«པེ་»རྟོག>ཐུགས་ཆུད་རྟོག་མེད་ཐམས་ཅད་མཁྱེན། །ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་འགྲོ་དོན་མཛད་པའི་ཀོ་ཏམ་ཕྱག་འཚལ་ནས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྟུང་བ་དག་ཅེད་བྱང་ཆུབ་ལྟུང་བཤགས་ནི། །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཕན་ཕྱིར་ལུང་དང་མན་ངག་གིས་བཤད་བྱ། །

善逝孰证无分别离分别一切智
大悲饶益众生者乔达摩前敬礼
为利一切有情依教及教授讲说
净菩萨堕犯菩提堕犯发露悔除

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་སྐུ་གསུམ་དང་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་དམ་པའི་ཆོས་མང་པོ་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པ་ནི་ལུང་གི་ཆོས་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་སུ་འདུས་ཏེ། དེའི་ནང་ནས་མདོའི་སྡེ་ཞེས་བྱ་བར་འདིར་<«པེ་»«སྣར་»འདི།>འགྱུར་ལ། བཅུ་གཉིས་པོ་ཡང་བསྡུས་པས་སྡེ་སྣོད་གསུམ་སྟེ། དེ་ལས་[178b]འདི་ནི་མདོ་སྡེ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་འགྱུར་ལ། གཙོར་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་འདུལ་བ་ཡིན་ཏེ། གཞི་དང་ཡན་ལག་གཉིས་ཀ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

一切智之佛薄伽梵具三身之释迦牟尼佛为一切有情利益所宣说众多正法，一切总集皆可摄入十二分教之中。其中此处［所讲者］为契经。十二分亦可摄为三藏，在［三藏］中此仍称为契经，而主要是大乘毗奈耶，因为开示本事与支分二者的缘故。

དེ་ལ་སྔོན་བྱུང་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷད་མོ་ཅན་ལ་སོགས་པ་<«ཅོ་»+ལ་མེད།>ལས་དང་པོ་པ་སོ་ལྔས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་བསོད་སྙོམས་ལ་བྱོན་པས་ཆང་འཚོང་མའི་བུ་འོག་ཏུ་ཤི་བའི་ལྟུང་བ་བཤགས་པའི་དོན་དུ་འཕགས་པ་ཉེ་བ་<«པེ་»«སྣར་»བར།>འཁོར་ལ་བསྐུར་<«པེ་»«སྣར་»བསྐུལ།>ཏེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པའོ། །རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རིགས་ཅན་གྱི་ལམ་གྱི་ཡན་ལག་ཏུ་འགྱུར་རོ། །

于此往事因由，有初业菩提萨埵娱乐者等三十五人往王舍城乞食，致使酇酒女之子死亡，为发露悔除此等堕犯而请圣者优波

离请佛为说［此经］。随后成为具菩提萨埵种姓者道之支分。

ཡང་ན་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་བྲམ་ཟེ་ཁམས་<«པེ་»«སྣར་»ཁམ།>པ་སྐྱེས་ཞེས་བྱ་བས་ཉ་པ་སོ་ལྔ་ལ་ལམ་ལོག་པ་བསྟན་པས་ཉ་མགོ་བོ་<«པེ་»«སྣར་»-བོ།>སོ་ལྔ་བར་གྱུར་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ལ་ལ་ནས་བཤད་དེ། །དེ་ནི་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པའི་གཞུང་མ་ཡིན་ནོ།།

又复有人说此系王舍城婆罗门名为界生者，因对三十五渔夫开示邪道而生三十五鱼头因缘。此非《宝积经》正典所载。

དེ་ཉིད་བཤད་པ་ནི་དགོས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་སོགས་པ་<«པེ་»«སྣར་»-ལ་སོགས་པ།>བཞིར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གང་ཞེ་ན། དགོས་པའི་དོན་ལ་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་སྟེ། བརྗོད་བྱ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལྟུང་བ་དང་དེ་འདག་པའི་ཐབས་སོ། །བརྗོད་བྱེད་ནི་གཞུང་དེ་<«པེ་»«སྣར་»འདི།>དག་གོ། །དགོས་པ་ནི་ལྟུང་བ་དེ་དག་པར་བྱེད་པའོ། །དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པ་ནི། དེས་སངས་རྒྱས་ཉིད་འཐོབ་པའོ། །འབྲེལ་པ་ནི་ཐབས་དང་ཐབས་ལས་བྱུང་བ་སྟེ་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟན་པའོ། །

应知此中所说有所需等等四。何为其四？所需之义者有五：所诠者即菩提萨埵之堕犯及其净化之方便；能诠者即彼经文等；所需者即净化彼等堕犯；所需之所需者，即由此而证得佛位；相属者即方便及方便所生，引转开示。

བསྡུས་པའི་དོན་ནི་ཕུང་པོ་གསུམ་མམ། བདུན་དག་པའམ། ཡང་ན་སྟོབས་བཞི་པོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཞར་ལ་བརྒལ་ལན་ལ་སོགས་པ་གསུམ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ།།

摄义者，三或七蕴净化，亦或唯是四力。随应有反驳回答等三

亦应了知。

མན་ངག་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་སྟེ། མཚམས་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་བྱས་པ་ཆེན་པོས་ནི། བར་མ་ཆད་པར་ཤིན་ཏུ་འགྱོད་པས་སྟོབས་བཞི་པོ་འདིས་ཟླ་བ་འམ་ལོ་ལ་སོགས་པར་ཡན་ལག་ལྔ་ས་ལ་གཏུགས་ཤིང་བཤགས་པས་དག་པའི་མཚན་མ་འབྱུང་ཞིང་དག་པར་འགྱུར་རོ། །བར་པས་ནི་ཐུན་དྲུག་དུ་ཟླ་བ་གཅིག་<«པེ་»«སྣར་»དྲུག>ཏུའོ། །ཐ་མས་ནི་ཐུན་གསུམ་དུ་ཞག་བདུན་དུའོ། །ལྟུང་བ་བྱུང་གི་<«པེ་»«སྣར་»གིས>དོགས་པ་ལ་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཡན་ལག་གཅིག་གིས་སོ་<«སྣར་»གིའོ>ཞེས་བྱ་བ་ནི་མན་ངག་གི་དོན་ཡིན་ནོ། །

教授者，即现观［修习］，若［犯］无间等重大者，应无间断以极大追悔依此四力，经月或经年，以五支触地（行大礼拜）而作发露悔除，至净相出现而得净化。中等者，经一月［每日］六分。最下者，七日［每日］三分。若顾虑有所堕犯者，“应［每日］行此法支分一次”，此乃教授之义。

འོ་ན་འདི་ན་བདག་གིས་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་པོ་དང་ཐ་མ་མེད་པས་བཀའ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་<«པེ་»—ཞེ་ན།> དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་(བརྩགས་,བརྩེགས་) [1] པ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པར་གླེང་གཞི་ལ་སོགས་པར་འདི་དག་ཐམས་ཅད་[179a]གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་དེའི་ནང་ནས་དུམ་བུར་བཏོན་པས་དེ་མེད་པ་ལ་འགལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །

若有疑问：无“如是我闻”等起首及结束之语，应非佛说？［回答］并非如此，由于此经出于圣宝积十万法门，其因缘等中皆已有说此等语，此经乃引自其中之一段，因此没有这些文句无任何相违。

འོ་ན་ལྟུང་བའི་དངོས་གཞི་མེད་པར་བཤགས་པ་དེ་མི་ཤེས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་འདིའི་དང་པོ་དང་མཇུག་<«པེ་»འཇུག>གོ། །

若问：无堕犯实事则不知所发露悔除为何者？［回答］该事于此论起首已讲。

སངས་རྒྱས་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ་པོ་ནར་ངེས་པ་ནི་སྔོན་གྱི་གདུལ་བྱ་སོ་ལྔའི་དོན་དང་སངས་རྒྱས་ཉེ་བ་ལ་དགོངས་པ་སྟེ། གཞན་མ་བྱོན་ཞིང་ཕྱག་མི་འཚལ་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདིའི་འོག་ནས་དེ་དག་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

确定仅有三十五尊佛是为往昔三十五所化（弟子）的利益而开示与其［各自］相近的佛，并非是说其他未出现则不作敬礼。因此［三十五佛名］之后便有“如是等（一切十方世界中）”之语。

ཕྱོགས་ཆད་པ་ནི་མེད་དེ། སྤྲུལ་པའི་སྐུ་སྐུ་ཚེ་རིང་བ་དང་དེ་ལྟར་བཞུགས་པ་དོན་མཛད་པ་འདིའི་ཕྱོགས་བཅུ་ན་རྟེན་<«པེ་»«སྣར་»བརྟེན།>པ་སྟེ་ཕྱོགས་བཅུ་ཞེས་པའོ<«སྣར་»བྱའོ།>། །

无限定方位，化身长寿如是安住而作利益，为此故说“十方”。

འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་སངས་རྒྱས་ནི་དཔང་[2] པོར་མ་བཞག་སྟེ། ཀུན་རྫོབ་ལ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

过去及未来之佛不立为证，因与世俗相违之故。

ཀུན་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མེད་ལ་བཞི་[3] <«པེ་»«སྣར་»གཞི།>སྨོས་པ་ནི་དོན་གྱིས་ཤེས་པར་བྱས་ལ་བློས་དམིགས་པ་སྟེ། བསྙན་ན་ནི་བཀའ་ལས་འདད་བར་འགྱུར་ལ། ཚིག་བསྡུས་ནས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

不是所有［而只在个别佛名上］加“如来”［称谓］，意在已知［如来之称谓］，为心所缘，因为假若添加，则将违教言，是由简略语开示的缘故。

སྟོབས་བཞི་པོ་ནས་སྡིག་པ་འཆགས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་བཞི་བསྟན་པ་དང་། མ་སྐྱེས་དགྲའི་འགྱོད་པ་བསལ་བའི་མདོར་དེ་བཞི་ཤིན་ཏུ་བསྔགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཉིས་ལ་གདམས་པའོ། །

唯以四力悔除诸恶者，即开示四佛法，及于《除未生怨之悔经》中以“此四是极可赞”之语而教诫二菩提萨埵者。

དེ་ལ་ཆོས་འདི་ཅི་ཞེ་ན། འཕགས་པ་ཉེ་བ་<«པེ་»«སྣར་»བས།>འཁོར་གྱིས་ཞུས་པ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་<«པེ་»«སྣར་»ཀྱི།>ཉེ་བའི་གནས་<«པེ་»«སྣར་»-གནས།>ཉེ་གནས་ལ་འདུལ་བའི་བཀའ་སྡུད་པ་པོར་གཏད་པས་དགྲ་བཅོམ་པས་ཞུས་པས་སོ། །འདུལ་བ་གཏན་<«པེ་»«སྣར་»བཏག།>ལ་དབབ་པ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པའི་ལྟུང་བའི་གཞི་ལ་སོགས་པ་འདིས་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ། །

若问此法为何？即〈圣优波离请问品〉，彼时薄伽梵策发近住弟子中集结毗奈耶教者，阿罗汉所作请求。决定毗奈耶者，即以此决定大乘者之堕犯事等。

དེ་ནི་ཅི་བྲག་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ནི་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ཞེས་སྨོས་སོ། །འདི་ལ་ཕུང་པོ་གསུམ་པ་ཞེས་ཀྱང་<«སྣར་»པོ་ཞེས།>གསུངས་ཏེ། ཕྱག་འཚལ་བའམ་བཤགས་པ་ལ་སོགས་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་སོགས་ཏེ། ཕུང་པོ་གསུམ་པ་ཆུང་ངུ་ཡིན་ལ། ཆེན་པོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

彼是差别，总者即谓《宝积经》。于此亦说三蕴，谓敬礼、悔除等积集无量诸福德蕴等，三蕴是小而非大。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་བཤགས་པ་ཞེས་པ་ལ། བྱང་ཆུབ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་སྟེ། དེ་ལ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་<«པེ་»«སྣར་»–ནི།>ལྷག་མའོ། །ཡང་ན་བྱང་ཆུབ་ལས་ཉམས་པས་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་ཞེས་གསུམ་པར་སྦྱར་རོ། །

谓“菩提堕犯发露悔除”，其中“菩提”者即大菩提之因，对此“萨埵”即是其余［所未明说］；又复，因为是从菩提退减，故称“菩提堕犯”，结合于三者。

དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པ་[179b]དང་། མོས་པས་སྤྱོད་པ་ལ་གནས་པ་སྟེ། ས་དང་པོ་ལ་སོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

此复应知此［堕犯者］为初业菩提萨埵及住于胜解行者，非初地等菩提萨埵。

དེའི་ལྟུང་བ་ནི་དེ་བྱུང་ན་ངན་སོང་དུ་འགྲོ་བ་སྟེ།

此之［称为］堕犯［之因］，即此若发生，则往险恶之处（恶趣）。

དེ་ཡང་ལྟུང་བ་དང་། སྡོམ་པོ་དང་། ཕམ<«ཅོ་»ཕ་མི།>པ་དང་། ཉེས་བྱས་དང་། ཉེས་པ་མེད་པ་དང་། ཕྲ་མོའི་རིམ་པ་མདོ་འདིའི་སྟོད་དང་། གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། བཤགས་པའི་ཐབས་ནི་རྒྱས་པར། མདོ་འདིའི་མཇུག་ནས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ནི་ལྟུང་བ་དེའི་དག་བྱེད་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་བྱུང་ན་བཤགས་པ་ནི་དག་པར་བྱེད་པའོ། །

此复关于堕犯、粗犯、他胜、恶作、无过失，微细次第，当于此经上部及其它处获知。悔除方便之详细内容，当从此经最后获知。此论仅述堕犯净化。即若此等发生，作悔除即能净化。

དེ་ཡང་གཉིས་ཏེ། དོན་དམ་གྱི་བཤགས་པ་ནི་འགྱོད་པ་བསལ་བའི་མདོ་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱ་བ་ནི་བཤགས་པ་ཆེན་པོ་སྟེ། དྲང་པོར་འདུག་ལ་ཡང་དག་ལྟོས། །ཡང་དག་ཉིད་ལ་ཡང་དག་ལྟ། །ཡང་དག་མཐོང་ན་རྣམ་པར་གྲོལ། །དེ་ནི་བཤགས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན། །ཞེས་བྱ་བ་<«པེ་»«སྣར་»-བྱ་བ།>གསུངས་སོ། །

此复分二：（一）胜义悔除者，如《除悔经》开示：作意一切法无自性为大悔除，如说：

住于正直观真实

真实观见真实义

若见真实则解脱

此即说为大悔除

ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བཤགས་པ་ནི་སྟོབས་བཞིས་འགྱོད་པ་དང་བཅས་པའི་ཤེས་པས་ཕྱག་འཚལ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་བྱ་བ་ནི་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུའི་བློ་དང་ལྡན་པས་བཤགས་པ་ནི་ཆུང་ངུའོ། །

（二）世俗悔除者，当以四力具追悔意而作一切顶礼等，即具足如幻之心而作发露悔除，此为小［悔除］。

དེ་ཡང་དང་པོར་འདི་ཞུས་པའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་གི་དོན་དུ་འོད་ཟེར་གྱིས་འདི་ནས་ལྷོས་པའི་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་སུམ་ཅུ་རྩ་བཞི་དང་། དེ་དག་ལ་སོགས་པ་མང་པོ་སྤྲུན་དྲངས་

ཏེ། འདིར་ནམ་མཁའ་ལ་བཞུགས་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་འགྱོད་པ་དང་བཅས་པས་མཆོད་ཅིང་སེམས་བསྐྱེད་ནས་སྐྱབས་སུ་སོང་སྟེ། ཕྱག་འཚལ་ནས་སྡིག་པ་བཤགས་པ་ལ་སོགས་པ་ལན་ཅིག་བྱས་པས་སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་དག་སྟེ་ས་དང་པོ་ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་པར་གྱུར་ཏོ།།

如是初请求时，薄伽梵为彼诸菩萨利益，放光从观待此地而言之十方召请三十四佛等，于此虚空安住。对此诸尊，诸菩萨以具悔心，供养发心而趣归依，由作顶礼并发露悔除等［仅修］一次，即得净除一切恶，位登初地等。

དེའི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་<«པེ་»«སྣར་»པས།>ནི་གནས་དབེན་པར་མནྜལ་དང་། མཆོད་པ་དང་འདི་རྣམས་ཀྱི་བྲིས་སྐུ་ལ་བརྟེན་<«པེ་»བསྟེན།>ཏེ། བླ་མའི་མན་ངག་གིས་<«པེ་»«སྣར་»གི།>སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་བྱས་ལ་བཤགས་པས་སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་དག་པར་འགྱུར་ལ། འབྲས་བུ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་འཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདིའི་ཚུལ་ལོ།།

此之随修行者，依于僻静地、曼荼罗、诸供养具，及彼诸尊绘像，依尊重教授，谓修发心等而作发露悔除，亦能令一切诸恶清净，其果即获圆满正等觉。［今此所述］即此之法。

［实际发露悔除之法］

དེ་ལ་བཤགས་པའི་ཐབས་དངོས་ལ།

实际发露悔除之方便中，

［依止力］

དང་པོ་རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་སྡིག་པ་བཤགས་པ་ནི། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཞེས་[180a]བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་གསུངས་སོ། །

初、由依止门悔除诸恶者，由“我如是名”等而说。

དེ་ལ་རྟེན་སངས་རྒྱས་སུམ་ཅུ་རྩ་ལྔ་ལ་སོགས་པ་ལ་མཆོད་པ་བྱས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རྣམ་པ་གཉིས་བསྐྱེད་པ་འདིར་ཤེས་པར་བྱས་ལ། དེ་ནས་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི་གཉིས་པའོ། །

已供养所依三十五佛等，发二种菩提心，此处了知。然后，归依有二。

དེ་ལ་བདག་མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྤྱིར་བཏང་ཡང་དམིགས་ཀྱིས་བདག་གི་ཐ་མལ་པའི་མིང་ཆེ་གེ་མོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་འཇིག་[4] <«པེ་»«སྣར་»འཇིགས།>སྡེའི་ནང་ནས་འཇིགས་བྱེད་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །

此处“我如是名”，即通常所说我之庸常如是某名，比如在怖畏众中谓“大怖畏者”。

གཞན་དུ་ན་བདག་ཏུ་མ་ཟད་དེ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་བདག་ལ་ཕན་འདོགས་པའོ། །ཕ་མ་ནི་ཕན་འདོགས་པའི་ཞིང་ངོ་། །སེམས་ཅན་མཐའ་ཡས་པ་ནི་ནམ་མཁའ་<«པེ་»«སྣར་»མཁས།>ཁྱབ་པའི་སེམས་ཅན་ཏེ་བདག་གིས་ཕན་གདགས་པའི་ཡུལ་ལོ། །དེ་དག་དང་བཅས་པར་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བའོ། །

此外，非仅我，彼善知识是对我作利益者；父母是利益之田；

无边有情即遍虚空之有情，彼是我利益之境。与彼等俱而归依。

གང་ལ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་ལའོ། །གང་གིས་ཤེ་ན། ངག་དང་ཡིད་ཀྱིས་<«པེ་»«སྣར་»ཀྱི>ཏེ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བའི་ངོ་བོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

若问向谁？即向佛等。若问以何？即以口、意，乃为归依之本质等，亦当了知。

དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ནི་སྟོན་པ་དང་འབྲས་བུ་སྟེ། སྐུ་གསུམ་<«པེ་»«སྣར་»+གྱི>བདག་ཉིད་ཅན་ལ། བདག་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི་དེ་ལ་བློ་གཏོད་པའོ། །

此中佛者即大师及其果位，向具三身体性者我归依，即将心投向于彼。

འདིར་ཕྱག་འཚལ་བ་ནི་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱིས་ཏེ་དེ་ལྟར་ངེས་པར་འགྲོའོ་ཞེས་པའོ། །

此处敬礼者，即以身、语、意如是确定趣向。

དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ནི་བསྟན་པ་དང་ལམ་སྟེ། །དེ་ཡང་ལུང་དང་རྟོགས་པ་དང་དོན་དམ་པ་སྟེ་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་བདག་ཉིད་དོ། །

同样，法即圣教与道。亦即教、证以及胜义，因与果之体性。

དགེ་འདུན་ནི། སྒྲུབ་པ་པོ་དང་རྟེན་ཏེ་མི་ཕྱེད་པས་ན་དགེ་འདུན་ནོ། །དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཏེ་འདིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་དགེ་འདུན་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

僧伽即修习者与所依［身］。不分坏故谓之僧伽。此复有菩提萨埵、声闻及自佛（独觉）之分；应知此处［所归依者］乃是菩提萨埵不退转之僧伽。

［破坏力］

དེ་ལྟར་རྟེན་གྱི་སྟོབས་བསྟན་ནས<«པེ་»«སྣར་»ནི།>། ད་ནི་རྣམ་པར་སུན་འབྱིན་པས་ཀུན་དུ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྡིག་པ་འཆགས་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

如是已开示依止力，今由以破坏现行力之门发露诸恶者，说即［称念］“如来”［名号］等。

དེ་ཡང་སྡིག་པའི་དངོས་པོ་བཤགས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་སངས་རྒྱས་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ་ལ་ཕྱག་འཚལ་བས་སྡིག་པ་དག་པར་འགྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །

如是发露悔除诸恶之实事支分，即以敬礼三十五佛令诸恶得以净化。

དེ་ལ་མ་འོངས་པས་ནི། སངས་རྒྱས་འདི་དག་བདག་གི་མདུན་དུ་པདྨ་དང་སེང་གེ་དང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཟླ་བའི་གདན་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་<«པེ་»«སྣར་»+དང་།>འོད་དང་ལྡན་པ། སྐུ་མདོག་དང་། ཞིང་

དང་། ཕྱོགས་དང་། མཚམས་དང་། ཆོས་གོས་ལ་སོགས་པ་དང་། ཕྱག་[180b]མཚན་དང་། རྡོ་རྗེའི་སྐྱིལ་ཀྲུང་ཅན་འཁོར་མང་པོ་དང་བཅས་པ་འོག་ནས་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་དབུས་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཕྱོགས་བཅུར་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བཞུགས་པ་ལ་དམིགས་ཏེ།

故未来者，观缘此等诸佛于自面前莲华、狮子、珍宝及月座上，现出家化身，具相好光明，［种种］身色、刹土、方、隅、法衣等及手识，结金刚跏趺，与众眷属俱，皆如下所述，从中央开始，十方依次安住。

ལུས་མང་པོར་སྤྲུལ་ཅིང་། ངག་སྒྲ་དང་། ཡིད་ཀྱི་<«པེ་»«སྣར་»ཀྱིས།>མོས་པས་ཞབས་ལ་ཕྱག་འཚལ་བྱའོ། །

［观想自己］变化众多身，以语声及意胜解，在其足前而作敬礼。

ཡང་ན་བློ་དམན་པས་ནི་ཐམས་ཅད་ཞལ་གཅིག་པ། ཕྱག་གཉིས་ཆོས་འཆད་པ་འམ། བསོད་སྙོམས་ལ་གཤེགས་པ་འམ། ས་གནོན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱག་རྒྱར་བསམས་ཏེ། དཀར་པོ་ལ་སོགས་པ་གང་ལྷར་མོས་པར་ཐམས་ཅད་མཉམ་པར་བསམས<«པེ་»«སྣར་»བསམ།>ཏེ་ཕྱག་བྱའོ། །

若是心力微劣者，可思惟［彼等诸佛］一切皆一面二臂，作说法、行乞食（托钵）、或按地等手印，［身色］白等任如信解，同等思惟而作敬礼。

འདི་དག་ནི་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་ལ། དེ་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་ནི་བསྐལ་པ་མང་པོར་བཞུགས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

此等［诸佛］，以我等大师为首，应知除彼之外［诸佛］皆是多劫安住。

དེ་ལ་དང་པོ་མི་མཇེད་ཀྱི་བདག་པོ་དབུས་ན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེའི་ཡོན་ཏན་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། སྒྲའི་སྟོབས་ལས་དེ་བཞིན་ཉིད་གསུང་བ་དང་། རྟོགས་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་གཤེགས་ཤིང་སླར་བྱོན་པ་སྟེ། འདིས་ནི་ཐམས་ཅད་ལས་<«ཙོ་»པས།>ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའོ། །

此中初者即娑婆世界之主，于中央安住之佛。其功德，说谓“如来”，由声之力［显示］其宣说并通达如实性，及如实已往、复次再来，因此较一切特为尊圣。

དགྲ་བཅོམ་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་<«སྣར་»བྱིས།>སྒྲིབ་པའི་དགྲ་བསད་པའོ། །དེས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའོ། །

“阿罗汉”意为杀烦恼与所知障之敌。以此较菩提萨埵尤为尊圣。

ཡང་དག་པར་<«པེ་»«སྣར་»པ།>ནི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་སྟེ། དེས་ནི་འཁོར་བ་དང་ཐེག་པ་དམན་པ་ལས་སོ། །

“正”即不颠倒，以此［较］轮回与劣乘［尤为尊圣］。

རྫོགས་པ་ནི་ཚོགས་གཉིས་དང་བདག་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་སྐུ་གཉིས་སོ། །

“等”即［圆满］二资粮与自他义之二身。

སངས་རྒྱས་ནི་སྤངས་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་གཉིས་སོ།།

“觉”即断与智差别为二。

དེ་གཉིས་ཀྱིས་འཁོར་བ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་བསྟན་ཏོ།།

以此二者显明较流转生死与涅盘的一切补特伽罗尤为尊圣。

དེའི་མཚན་ཉིད་ནི་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་སྟེ། དེ་ནི་ཡེ་ཤེས་དང་ནུས་པ་དང་ཡོན་ཏན་ནོ།།

彼之性相[5]即释迦牟尼，此即［诠表］智慧、能力与功德［三个方面］。

དེ་ལ་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤཱ་ནི་མ་ལུས་པའོ། །ཀྱ་ནི་རྟོག་[6] <«པེ་»«སྣར་»རྟོགས།>པའོ།།

此中智慧：“释”是无余；“迦”是通达；

མུ་ནེ་ནི་གཉིས་སུ་མེད་པར་བསྲུམས་<«པེ་»«སྣར་»བསྲུམས།>པའོ།།

“牟尼”是无二守护。

ཐུབ་པ་ནི་ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་པོའི་རིགས་ཡིན་པས་<«པེ་»«སྣར་»ལ།>དེ་དོན་ཡོད་ཅིང་དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་གདུག་པ་ཐུབ་པ་སྟེ་ལས་སོ།།

［又，“牟尼”藏文意译为］“能”者，是释迦王种，彼义利成就；并由此能克服士夫之恶者，即是事业。

ཡོན་ཏན་ནི། ཤཱཀྱ་སྟེ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའོ། །

功德即“释迦”，尤为尊圣。

དེའི་སྐུ་དང་གསུང་དང་ཐུགས་བསྲུམས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི་ཐུབ་པའོ། །

彼之不共身、语、心守护即是“能”。

དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་བ་ནི་དང་བའི་དད་པས་སྒོ་གསུམ་གྱིས་ཕྱག་བྱ་བའོ། །

向彼敬礼，即以清净信心［身语意］三门而申敬礼。

འདི་ཡང་དབུས་སུ་གདན་ལ། སེར་པོ་ཆོས་འཆད་པར་བསམ་[181a]མོ། །

此尊佛于中央座上安住，［身色］金色，作说法印，如是观想。

སྔ་མ་ལྟར་ཁྱད་པར་ལྔ་དང་། བཤད་པ་གསུམ་པོ་ནི་འོག་མ་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

应知如上所述［具备］五种特胜及［智慧、功德、事业］三分解说，以下［诸佛］也都如是。

ཡེ་ཤེས་ལ་སོགས་པ་ནི་དཔེ་དང་དོན་གྱིས་སྒྲའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཚང་བ་དང་གཉིས་དང་གཅིག་ལ་ཡང་བཤད་པར་བྱའོ། །

智慧等，当由喻与义以声之力，或整体，或二分，或同一而解说。

སྟེང་ནམ་མཁའི་སྙིང་པོའི་ཞིང་ན་བཞུགས་པ་སྔོན་པོ་རྡོ་རྗེ་གཉིས་བསྣམས་པ་ནི་རྡོ་རྗེ་སྙིང་པོས་རབ་ཏུ་འཇོམས་པའོ། །

安住上方虚空藏刹土中，蓝色、执二金刚杵者，即金刚藏极摧灭［如来］。

དེ་ལ་རྡོ་རྗེ་ནི་རྡོ་རྗེ་ལྟར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །

此中，“金刚”即如金刚无分别智。

སྙིང་པོ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ཏེ་ཡོན་ཏན་ནོ། །

“藏”即一切之生处，亦即功德。

ལས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་པའོ། །

其事业，即悉皆（极）“摧灭”一切烦恼等。

རིན་ཆེན་འོད་འཕྲོ་ནི་ཤར་ཕྱོགས་རིན་ཆེན་<«སྣར་»རིམ་ཆེམ།>ཡོད་པའི་ཞིང་ན་དཀར་པོ་རྡོ་རྗེ་དང་ཉི་མ་བསྣམས་པ་བཞུགས་སོ།།

宝光焰［如来］，于东方具珍宝刹土中，白色、持金刚杵与日而安住。

དེ་ལ་རིན་ཆེན་ནི་རིན་པོ་ཆེ་ལྟར་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བས་ན་ཡོན་ཏན་ནོ།།

此中“宝”，是说如同［如意］珍宝出生一切力等功德，因此即是功德。

ཡེ་ཤེས་ནི་འོད་དེ་རང་བཞིན་གསལ་<«པེ་»«སྣར་»བསལ།>བས་མི་ཤེས་པའི་མུན་པ་མེད་པའོ།།

智慧即“光”，表自性明了，因此没有无知黑暗。

འཕྲོ་བ་ནི་ལས་ཏེ་དེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མི་ཤེས་པ་འཇོམས་པར་བྱེད་པའོ།།

“焰”即事业，彼能摧灭一切有情的无知。

ཤར་ལྷོ་ཀླུ་ཡིས་ཁྱབ་པའི་ཞིང་ན་ཀླུ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་སྔེ་སྔོན་པོ། ཀླུ་ཤིང་དང་སྦྲུལ་སྔོན་པོ་བསྣམས་པའོ།།

东南龙所遍刹土中，龙自在王［如来］，蓝色、持龙华树枝与蓝色蛇。

དེ་ལ་ཡེ་ཤེས་ནི་ཀླུ་སྟེ་བསིལ་བར་བྱེད་པ་དང་གདུག་པ་ལྟར་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བ་དང་མཚན་མ་གསོད་པའོ།

此中智慧即“龙”，能为清凉，如毒，智慧亦能离烦恼及杀相（灭除相执）。

དབང་པོ་ནི་ལས་ཏེ་དེས་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་བསྒྱུར་<«པེ་»«སྣར་»སྒྱུར།>བའོ།

“自在”即事业，彼能自在统摄一切。

རྒྱལ་པོ་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ་རྒྱལ་པོ་ལྟར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་འབར་ཞིང་མཛེས་ལ་འཇིགས་པ་དང་བྲལ་བའོ།

“王”即功德，如王者于一切中炽然端严，离诸怖畏。

དཔའ་བོའི་<«སྣར་»བའི།>སྡེ་ནི་ལྷོ་དཔའ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་སེར་པོ། པོ་ཏི་དང་རལ་གྲི་བསྣམས་<«སྣར་»སྣམས།>པ་བཞུགས་པའོ།

勇军［如来］，于南方具勇刹土中，黄色、持经函与剑安住。

དེ་ལ་དཔའ་བོ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་འགྲན་ཟླ་མེད་ཅིང་མི་ཚུགས་པའོ།

此中，“勇”即智慧，无有匹敌且不能侵损。

ཡང་ན་དཔའ་བོ་ནི་ལས་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་འཁོར་བའི་གཡུལ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་པའོ། །

又复“勇”即事业，能摧灭有情轮回之一切敌军。

ཡོན་ཏན་ནི་སྡེ་སྟེ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཚོགས་མང་པོ་མངའ་བའོ། །

功德即“军”，谓具备众多功德之聚。

དཔལ་[7]<«པེ་»«སྣར་»དཔལ།>དགྱེས་ནི་ལྷོ་ནུབ་དགའ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན། དམར་སེར་ཉི་མ་དང་པདྨ་དམར་པོ་བསྣམས་པའོ། །

勇喜［如来］，于西南具足欢喜刹土中，红色、持日与红莲华［而安住］。

དེ་ཡང་དཔལ་ནི་ཡེ་ཤེས་དང་ལས་ཏེ་སྔ་མ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

如是“勇”即智慧与事业，同上应知。

ཡོན་ཏན་ནི་དགྱེས་པ་སྟེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་ལ་ཐུགས་བཞུགས་<«པེ་»«སྣར་»ཞུགས།>པའོ། །

功德即“喜”，以大悲成办有情利益而住其心。

ནུབ་སྣང་བ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་དམར་པོ། རིན་པོ་ཆེ་དང་མེའི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྣམས་པ་ནི་རིན་ཆེན་མེ་སྟེ།

西方具光明刹土中，红色、持珍宝与火曼荼罗，即宝火［如来］，

དེ་ལ་རིན་ཆེན་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་རྟོག་པ་མེད་པར་དོན་འབྱུང་བའོ།།

此中，“宝”即智慧，无分别而义出生。

ཡང་[181b]ན་ཡོན་ཏན་ནི་རིན་ཆེན་ཏེ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའོ།།

又复，功德即“宝”，三摩地与出世间圆满一切皆出生。

མེ་<«སྣར་»མ།>ནི་ལས་ཏེ་ཡེ་ཤེས་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་ཅིང་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་སྲེག་<«པེ་»པ་བསྲེགས། «སྣར་»པ་བསྲེག>པའོ།།

“火”即事业，以智慧及大精进成办有情利益及焚烧烦恼等。

རིན་ཆེན་ཟླ་འོད་ནི་ནུབ་བྱང་འོད་བཟང་པོའི་ཞིང་ན་དཀར་པོ། རིན་པོ་ཆེ་དང་ཟླ་བ་བསྣམས་པའོ།།

宝月光［如来］，于西北善光刹土，白色、持珍宝与月。

དེ་ལ་རིན་ཆེན་ནི་སྔ་མ་ལྟར་ཡོན་ཏན་ནོ།།

此中，“宝”如上即功德。

ཟླ་བ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་ཡེ་ཤེས་རྫོགས་ཤིང་གསལ་ལེ་<«པེ་»«སྣར་»ལ།>ཤིན་ཏུ་བསིལ་བའོ། །

“月”即智慧，智慧圆满且明净极清凉。

འོད་ནི་ལས་ཏེ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་པ་བསལ་ཏེ་དོན་གྱི་ཆོས་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པའོ། །

“光”即事业，消除业与烦恼等，能显明义之法性。

བྱང་ཕྱོགས་རྔ་སྒྲའི་ཞིང་ན་མཐོང་བ་དོན་ཡོད་ལྗང་གུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་གཉིས་བསྣམས་པའོ། །

北方鼓声刹土中，见不空［如来］，绿色，持二佛目。

དེའི་ཡེ་ཤེས་ནི་མཐོང་བ་སྟེ་ཡེ་ཤེས་མ་བསྒྲིབས་པའོ། །

彼之智慧，即“见”，智慧无覆蔽。

ཡང་ན་མཐོང་བ་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ། ཤེས་རབ་དང་ཐུགས་རྗེས་སྤྱན་གྱིས་ཆོས་ཉིད་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གསལ་བའོ། །

又复，“见”是功德，般若与大悲眼显了法性及有情利益。

ལས་ནི་དོན་ཡོད་པ་སྟེ། འདིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་མཐོ་བ་[8]དང་ངེས་པར་ལེགས་པའི་འབྲས་བུ་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡོད་པར་མཛད་པའོ། །

事业，即“不空”，以此能令一切有情增上生及决定善之果必定成就。

རིན་ཆེན་ཟླ་བ་ནི། བྱང་ཤར་འོད་ཟེར་ཅན་གྱི་ཞིང་ན་<«སྣར་»«ཅོ་»ནི།>དཀར་ལྗང་། རིན་པོ་ཆེ་དང་ཟླ་བ་བསྣམས་པའི་སངས་རྒྱས་སོ།།

宝月［如来］即于东北具光明刹土中，浅绿色，持珍宝及月之佛。

དེའི་ཡོན་ཏན་ནི་རིན་པོ་ཆེའོ།།

彼之功德即“宝”。

ཟླ་བ་ནི་ཡེ་ཤེས་དང་ལས་ཏེ་སྔ་མ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

“月”即智慧及事业，如上应知。

འདིའི་འོག་ན་ཐལ་བས་ཁྱབ་པའི་ཞིང་ན་དྲི་མ་མེད་པ་སྐྱེ་དུད་ཁ་འམ་ཐལ་བའི་མདོག་ཅན་མེ་ལོང་དྲི་མ་མེད་པ་<«པེ་»«སྣར་»+གཉིས།>བསྣམས་པ་བཞུགས་ཤིང་འཚོའོ།།

此下方，灰遍刹土中无垢［如来］，烟或灰之颜色，持无垢明镜，安住摄持。

དེ་ལ་དྲི་མ་མེད་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་སྒྲིབ་པ་སྤངས་པའོ།།

此中，“无垢”即智慧，断除障碍。

ནུས་པ་ནི་གཞན་དྲི་མ་མེད་པར་བྱེད་པའོ། །སྟོབས་ལ་སོགས་པ་གློ་བུར་བའི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ནི་ཡོན་ཏན་ནོ།།

能力（事业）即能令他无垢。以其力等由离客尘之垢而极明了，即是功德。

དེ་ལ་སྔ་མ་ལྟར་ཕྱག་འཚལ་བའོ། །དེ་དག་ནི་བཅུ་ཚན་དང་པོའོ།། །།<«པེ་»«སྣར་»།>

于此如上而作敬礼。此诸佛为初组十尊。

ཡང་བཅུ་ཚན་གཉིས་པ་ནི། །དཔལ་<«པེ་»«སྣར་»དཔས།>སྦྱིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ།

第二组十尊，即勇健施［如来］等。

དེ་ལ་དེའི་ཡང་སྟེང་གི་ཕྱོགས་ན་དཔལ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དཔས་བྱིན་དཀར་པོ་ཤིང་དཔལ་འབྲས་ཀྱི་སྡོང་བུ་ལོ་མ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་བསྣམས་པ་བཞུགས་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་ཡིན་ལ།

此组之中，上方具吉祥刹土中即勇健施如来，白色，持带叶与果之吉祥果木茎，安住作有情利益。

འདིར་སྟེང་དུ་གདན་ལ་བཞུགས་པར་བསམས་ཏེ་བདག་གིས་ཕྱག་འཚལ་བ་བྱས་པས་སྡིག་པར་<«པེ་»«སྣར་»པ།>དག་པར་འགྱུར་རོ། །

于此观想于座上安住，我由作敬礼而诸恶得以净化。

དེ་ལ་དཔའ་[182a]བ་ནི་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་པས་སོ། །

此中，“勇健”即以无二智摧灭一切分别故。

ཡང་ན་ཡོན་ཏན་ནི་དཔའ་བ་སྟེ། གཞན་ལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་ཐོགས་པ་མེད་པར་མཛད་པའོ། །

又复，功德即“勇健”，谓无碍成办其他［有情］一切圆满及一切安乐。

སྦྱིན་པ་ཞེས་པས་ལས་བསྟན་ཏེ། ཁམས་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་པའི་བྱ་བ་འམ་དགོས་པ་སྦྱིན་པའོ། །

“施”即显示事业，向三界一切有情布施其所欲成或所需。

དེ་ལ་སྒོ་གསུམ་དང་བས་ཕྱག་འཚལ་བར་བྱའོ། །

向彼以［身语意］三门以净信而作敬礼。

ཤར་ཕྱོགས་སྒྲིབ་པ་དང་བྲལ་བའི་ཞིང་ན་དཔལ་(ཆངས་,ཚངས་)པ་དམར་སེར་པདྨ་དང་ཉི་མ་བསྣམས་པའོ།།

东方离障刹土中吉祥清净［如来］，红黄色，持莲华及日。

དེ་ལ་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཚངས་པའོ།།

此中，离一切障之智即“清净（梵）”。

ཡང་ན་ཚངས་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ནས་དག་པར་བྱེད་པ་ནི་ཚངས་པ་སྟེ་ལས་སོ།།

又复，如同“梵”，能将一切有情从轮回净化者即梵，即是事业。

ཡང་ཚངས་པ་ནི་རང་ཉིད་དང་གཞན་དག་པར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཚད་མེད་པ་མངའ་བས་ན་ཚངས་པ་སྟེ་ཡོན་ཏན་ནོ།།

更者，所谓“梵”，即具备能净化自他之无量功德者，因此“梵（清净）”即功德。

ཚངས་པས་བྱིན་ནི་ཤར་ལྷོ་མྱ་ངན་མེད་པའི་ཞིང་ན་སེར་པོ་ཟླ་བ་དང་པདྨ་བསྣམས་པའོ།།

清净授（梵授）［如来］，于东南无忧刹土中，黄色，持月与莲华。

དེ་ཡང་ཚངས་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་དང་ཡོན་ཏན་ཏེ་<«པེ་»«སྣར་»དེ།>སྟེ་མ་དང་འདྲའོ།།

如是“清净（梵）”即智慧与功德，同上［所述］。

དེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དག་པའི་བདེ་བ་སྦྱིན་པ་ནི་ལས་སོ།།

因此向一切有情“施授”清净安乐即其事业。

ཆུ་ལྷ་ནི་ལྷོ་ཕྱོགས་དྲི་མ་མེད་པའི་ཞིང་ན་སྔོན་པོ་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་ན་ཆོས་འཆད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཅན་ནོ།།

水天［如来］于南方无垢刹土中，蓝色，于水曼荼罗中作说法印。

དེ་ཡང་ཆུ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་ཤིན་ཏུ་དྲི་མ་མེད་ཅིང་དང་བའོ།།

如是“水”即智，无垢澄净。

ཡང་ན་ལས་ནི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་བརླན་པར་མཛད་པས་ན་ཆུའོ།།

又复事业，即由大悲以正法湿润一切有情相续，故［名为］水。

ལྷ་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ་མཐུ་དང་རྫུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་པའོ།།

“天”即功德，具备力能与神力[9]等。

ལྷོ་ནུབ་གསལ་བའི་ཞིང་ན་དཀར་པོ། ཆུ་ལྷའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་མེ་ལོང་བསྣམས་པ་ནི་ཆུ་ལྷའི་ལྷའོ།།

西南明了刹土中，白色，持水曼荼罗与镜者，即水天中天［如来］。

དེ་ལ་ཆུ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་སྔ་མ་བཞིན་ནོ། །

此中，“水”即智慧，如前［所述］。

ལས་ནི་ལྷ་སྟེ་རྫུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་མཛད་པའོ། །

事业即“天”，以神力等作一切有情利益。

དེའི་ཡང་ལྷ་ནི་ཡོན་ཏན་ནོ། །

此［天］中之“天”即是功德［如上已述］。

དཔལ་བཟང་ནི་ནུབ་ཕྱོགས་བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་ན་བཞུགས་པ་དམར་པོ་པདྨ་དང་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་བསྣམས་པ་ཡིན་ལ།

贤吉祥［如来］于西方具乐刹土中安住，红色，持莲华与如意木。

དཔལ་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ་བདག་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའོ། །

“吉祥”即功德，圆满自他利益。

བཟང་པོ་ནི་ཡེ་ཤེས་དང་ལས་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། གཞན་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལམ་བཟང་པོས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་འདྲེན་པར་མཛད་པའོ། །

“贤”即智慧与事业，为极善最胜智，及能以涅盘之贤妙道引导他人至涅盘。

ནུབ་བྱང་དྲི་བཟང་པོས་ཁྱབ་པའི་ཞིང་ན་སངས་རྒྱས་ཙནྡན་དཔལ་དམར་[182b]སེར་ཙནྡན་གྱི་སྡོང་པོ་དང་དཔལ་འབྲས་བསྣམས་པ་བཞུགས་པའོ། །

西北妙香遍满刹土中佛栴檀吉祥［如来］，红黄，持栴檀树与吉祥果而安住。

དེའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཙནྡན་ཏེ། མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པའི་གདུང་བ་བསིལ་ཞིང་དག་པའོ། །

其智即“栴檀”，无明等热恼得清凉净化。

ཡང་ན་ཙནྡན་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཆེན་པོས་ཐམས་ཅད་དུ་ཁྱབ་པའོ། །

又复“栴檀”即功德，彼为力等大功德悉皆周遍。

དཔལ་ནི་ལས་ཏེ་སྔ་མ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

“吉祥”即事业，如前而知[10]。

གཟི་བརྗིད་མཐའ་ཡས་ནི་བྱང་ཕྱོགས་གཟི་བརྗིད་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་དམར་པོ་ཉི་མ་གཉིས་བསྣམས་པ་འཁོར་མང་པོ་དང་བཅས་པ་བཞུགས་སོ། །

无边威光［如来］，于北方具威光刹土中，红色，持二日，与众多眷属俱而安住。

དེའི་ཡེ་ཤེས་ནི་གཟི་བརྗིད་དེ་གསལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གཞན་གསལ་བར་མཛད་ཅིང་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་ནུས་པ་ཅན་ནོ། །

其智即“威光”，具有以明了智显明且映蔽其他之能力者。

མཐའ་ཡས་ནི་ལས་དང་ཡོན་ཏན་ཏེ་སེམས་ཅན་གྲངས་མེད་པའི་དོན་མཛད་པ་དང་། གཟུགས་ཅན་དང་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་ལྡན་པའོ། །

“无边”即事业与功德，作无量有情利益，并具足无量有色及无色功德。

བྱང་ཤར་དོན་ཡོད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་འོད་དཔལ་དཀར་པོ། འོད་དཀར་པོའི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྣམས་པ་བཞུགས་ཤིང་འཚོ་སྐྱོང་བའོ། །

东北具足义利刹土中，光吉祥［如来］，白色，持白光曼荼罗安住存护。

དེ་ལ་འོད་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། ཉི་མ་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་དེས་ནི་རང་དང་གཞན་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་མུན་པ་སེལ་བའོ། །

此中“光”即智慧，如日之智消除自他烦恼与所知障之黑暗。

དཔལ་ནི་ཡོན་ཏན་དང་ལས་ཏེ་སྔ་མ་ལྟར་གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

“吉祥”即功德与事业，如前而知为二［诠释］。

མྱ་ངན་མེད་པའི་དཔལ་ནི་འོག་གི་ཕྱོགས་སྒྲིབས་<«པེ་»«སྣར་»སྒྲིབ>པ་དང་བྲལ་བའི་ཞིང་ན་སྐུ་མདོག་སྔོ་སྐྱ་ཤིང་མྱ་ངན་མེད་པ་བསྣམས་པ་བཞུགས་ཏེ།

无忧吉祥［如来］，下方离障刹土，身色浅蓝，持无忧树［茎］而安住。

དེ་ཡང་མྱ་ངན་མེད་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་འཁོར་བ་ལས་འདས་ཤིང་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའོ། །

如是“无忧”即智慧，已离轮回且离一切障。

ཡང་ན་ལས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མྱ་ངན་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་དང་འཁོར་བ་བྲལ་བར་མཛད་པས་ན་དེ་དག་མེད་པའོ། །

又复，事业，能令离一切有情之忧或曰苦及轮回故无有彼等［忧

苦轮回］。

དཔལ་[11] ནི་ཡོན་ཏན་ནོ། །

“吉祥”即功德。

དེ་ལ་སྔ་མ་ལྟར་སྒོ་གསུམ་དང་བཅས་ཕྱག་འཚལ་བར་བྱའོ། །དེ་དག་ནི་བཅུ་ཚན་གཉིས་པའོ།། ། <«པེ་»«སྣར་»།།>

对此如前以三门敬礼。此等即第二组之十尊。

ཡང་བཅུ་ཚན་གསུམ་པ་ནི།

第三组十尊。

དེའི་ཡང་སྟེང་གི་ཕྱོགས་ན་སྲེད་པ་དང་བྲལ་པའི་ཞིང་ན་སྲེད་མེད་ཀྱི་བུ་སྔོན་པོ། །རི་རབ་དང་པདྨའི་ཕྱག་རྒྱ་ཅན་འཁོར་ལ་ཆོས་འཆད་ཅིང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་འཚོ་སྐྱོང་ངོ་། །

复次，上方离贪爱刹土中那罗延（无贪爱之子）［如来］，蓝色，作妙高山及莲华手印，正为眷属说法，于诸有情中存护。

དེ་ཡང་སྲེད་མེད་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའོ། །

如是“那罗（无贪爱）”即智慧，谓离分别。

ལས་ནི་སྲིད་པ་མེད་པ་སྟེ་སེམས་ཅན་འཁོར་བ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བར་མཛད་པའོ། །

事业，亦是“那罗（无贪爱）”，能令有情远离贪着轮回。

དེའི་བུ་ནི་སངས་རྒྱས་ཏེ་དེ་ལས་སྐྱེས་ཤིང་བྱམས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པས་ན་བུ་ཞེས་བཤད་དོ། །

“彼之子”即佛，从彼出生且具足慈等功德故称为“子”。

ཤར་ཕྱོགས་མེ་ཏོག་ཆེར་<«སྣར་»ཆར།>རྒྱས་པ་ཞེས་<«པེ་»«སྣར་»-ཞེས།>བྱ་བའི་ཞིང་ན་[183a]སེར་པོ་མེ་ཏོག་སེར་པོ་དང་ཤིང་ཐོག་དཔལ་འབྲས་བསྣམས་པའི་སངས་རྒྱས་མེ་ཏོག་དཔལ་བཞུགས་ཏེ་

东方称为华广大圆满刹土中安住，黄色，持黄色华及吉祥果之华吉祥佛。

དེའི་ཡོན་ཏན་ནི་མཚན་ལ་སོགས་པ་རྒྱས་ཤིང་མཛེས་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་མེ་ཏོག་ལྟར་རྒྱས་པའོ། །

彼之功德，即［三十二］相等圆满端严，及彼智慧如“华”圆满开敷。

དཔལ་ནི་ལས་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པར་བྱེད་པའོ། །

“吉祥”即事业，如是能令圆满具足。

ཤར་ལྷོ་ཚངས་པས་ཁྱབ་པའི་ཞིང་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཚངས་པའི་འོད་ཟེར་རྣམ་པར་རོལ་པས་<«པེ་»«སྣར་»པ།>མངོན་པར་མཁྱེན་པ་དཀར་པོ་པདྨ་དང་འོད་ཕུང་[12] བསྣམས་པའོ། །

东南梵遍刹土中清净光游戏神通如来，白色，持莲华与光蕴。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་སྔ་མ་ལྟར་ཏེ་འདིར་ཡང་དགྲ་བཅོམ་པ་ལ་སོགས་པའང་སྔ་མ་ལྟར་བལྟའོ། །

如来者，如前，于此阿罗汉等亦如前而见。

བར་འདིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གཉིས་བསྟན་པ་ནི་(གང་,གོང་)འོག་ལའང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

至此，已有两处明示“如来”，于下亦应知。

དེ་ཡང་ཚངས་པ་སྟེ་ཡེ་ཤེས་སོ། །

如是“清净”即智慧。

འོད་ཟེར་ནི་ནུས་པ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་ནུས་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པའོ། །

“光”即能力，具足极为明了与大能力。

རྣམ་པར་རོལ་པ་ནི་ལས་ཏེ། རྫུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པའོ། །

“游戏”即事业，以神力等作有情之利益。

ཐུགས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་<«པེ་»«སྣར་»ཀྱི>དོན་བྱའི་ཐབས་ལ་སོགས་པ་གསལ་བར་རྟོགས་པ་ནི་མངོན་པར་མཁྱེན་པའོ། །

以心之智慧明了通达所为义之方便等，即是“神通”。

ལྷོ་ཕྱོགས་པདྨ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་པདྨའི་འོད་ཟེར་རྣམ་པར་རོལ་པ་མངོན་པར་མཁྱེན་པ་དམར་པོ་པདྨ་དང་ཉི་མའི་ཕྱག་རྒྱ་ཅན་ནོ། །

南方具莲华刹土中，莲华光游戏神通如来，红色，具莲华与日手印。

དེ་ལ་པདྨ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་པདྨ་ཉེས་པས་མ་གོས་[13]ལ་མ་ཆགས་ཤིང་རྒྱས་པའོ། །

此中“莲华”即智慧，莲华不为过失所染而无贪着，且圆满开敷。

འོད་ཟེར་ནི་ཡོན་ཏན་ནོ། །

“光”即功德。

རྣམ་པར་རོལ་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་ལས་སོ། །

“游戏”等即事业。

ལྷོ་ནུབ་ནོར་བུ་ཡོད་པའི་ཞིང་ན་ནོར་དཔལ་དམར་པོ་དཀར་བའི་མདངས་ཅན་ཕྱག་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཅན་ནོ་

西南有财刹土中，财吉祥［如来］，红色，具白光泽，具二摩尼手印。

དེ་ལ་ནོར་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་མི་ཟད་པ་དང་། ནོར་བུའི་ཡོན་ཏན་དང་འདྲ་བའི་ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པས་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་བསྐང་བ་ནི་ལས་སོ།།

此中，“财”即智慧，而以无尽大智及具足等同财功德之大功德满足一切欲求即事业。

ཡོན་ཏན་ནི་དཔལ་ཏེ་གཉིས་སོ།།

功德即“吉祥”，［如上述即圆满自他利益］二者。

ནུབ་ཕྱོགས་གསལ་པ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་དྲན་པའི་དཔལ་སེར་པོ་པོ་ཏི་དང་རལ་གྲི་ཅན་ནོ།།

西方具明了刹土中，念吉祥［如来］，黄色，持经函与剑。

དེ་ལ་དྲན་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་མི་བརྗེད་པའི་གཟུངས་དང་ལྡན་པ་དང་།

此中，“念”即智慧，具大智不忘陀罗尼；

ཡང་ཡོན་ཏན་ནི་དྲན་པ་སྟེ། རྣམ་པར་ཐར་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཡོན་ཏན་ནོ།།

功德亦即“念”，乃是不可思议解脱周遍之功德。

ལས་ནི་དཔལ་ལོ།།

事业即“吉祥”[14]。

ནུབ་བྱང་མཚན་མ་མེད་པའི་ཞིང་ན་ལྗང་གུ་ཕྱག་གཉིས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གཙུག་ཏོར་དབུའི་སྟེང་དུ་འདོགས་པ་ནི་མཚན་དཔལ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་གྲགས་སོ།།

西北无相刹土中，绿色，二手加于如来顶髻上者，即善遍称名相吉祥[15][如来]。

དེ་ལ་མཚན་ནི་[183b]ཡེ་ཤེས་ཏེ། མི་ཟད་པའི་ཡེ་ཤེས་འཛིན་པའོ།།

此中，“相”即智慧，持无尽智。

དཔལ་ནི་ལས་སོ།།

“吉祥”即事业。

ཤིན་ཏུ་ཡོངས་གྲགས་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་སྙན་པ་ཁྱབ་པར་གྱུར་པའི་གྲགས་པ་ཆེན་པོའོ།།

“善遍称”即功德，美称遍于三世间之大名称。

བྱང་ཕྱོགས་དབང་པོ་གསལ་བའི་ཞིང་ན་དབང་པོ་ཏོག་གི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱལ་པོ་སེར་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ཏོག་དང་རྒྱལ་མཚན་ཅན་ནོ།།

北方根明了刹土中自在顶胜幢王［如来］，黄色，具珍宝顶及胜利幢。

དེ་ལ་དབང་པོ་ཏོག་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། དབང་པོས་ཡུལ་རྟོགས་པ་ལྟར་ཡེ་ཤེས་དེས་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་ཤིང་དེ་ཉིད་མཛེས་པས་ན་ཏོག་གོ།

此中，“自在顶”即智慧，如根[16]通达对境，彼智通达法性，且庄严自身，故为“顶”。

རྒྱལ་མཚན་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ་<«སྣར་»དེས།>ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་ནོ།།

“胜幢”即功德，即一切胜出轮回之功德。

ལས་ནི་རྒྱལ་པོ་སྟེ་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མཛད་པའོ།།

事业即“王”，能成办一切事业。

བྱང་ཤར་རོལ་པ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་གནོན་པའི་དཔལ་དཀར་པོ་ས་གནོན་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཅན་ནོ།།

东北具游戏刹土中，善制伏吉祥［如来］，白色，作按地印。

དེ་ལ་ཤིན་ཏུ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ།།

此中，“善”即智慧，是正智。

ལས་ནི་རྣམ་པར་གནོན་པ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་<«པེ་»«སྣར་»ཀྱིས>བདུད་དང་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་པའོ།།

事业即“制伏”，悉皆摧灭一切有情之魔与烦恼等。

དཔལ་ནི་ཡོན་ཏན་ཏེ་སྔ་མ་ལྟར་གཉིས་སོ།།

“吉祥”即功德，如前［而知］为二［诠释］。

འོག་གི་ཕྱོགས་ན་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་ཞིང་ན་གཡུལ་ལས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ནི་ནག་པོ་ཁྲབ་དང་རལ་གྲི་བསྣམས་པའོ།།

下方无烦恼刹土中，善普胜战［如来］，黑色，持剑。

དེའི་ལས་ནི་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་གཡུལ་ངོ་བཟློག་པའོ།།

彼之事业即“胜战”，回遮一切有情之业与烦恼之战阵。

ཤིན་ཏུ་ཡེ་ཤེས་སོ།།

“善”即智慧。

ཡོན་ཏན་ནི་<«པེ་»«སྣར་»འདི།>རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་སྟེ་བདག་དང་གཞན་འཁོར་བ་ལས་རྒྱལ་བའི་ནུས་པ་མངའ་བའོ།།

功德即“普胜［战］”，具备战胜自他轮回之能力。

ཡང་དེ་དག་གི་ཕྱིའི་གཞི་ལ་

复次，此诸尊外部，

ཤར་ཕྱོགས་དཔལ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན་<«སྣར་»ནི།>རྣམ་པར་གནོན་པས་གཤེགས་པའི་དཔལ་དཀར་པོ་ས་གནོན་[17]
དང་མི་འཇིགས་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཅན་ནོ།།

东方具吉祥刹土中制伏行吉祥［如来］，白色，作按地与无畏印。

དེའི་ལས་ནི་རྣམ་པར་གནོན་པ་སྟེ་སྔ་མ་བཞིན་ནོ།།

彼之事业即“制伏”，如前。

གཤེགས་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་མཐར་ཐུག་པ་རྟོགས་པའོ།།

“行”即智慧，通达已到究竟。

ཡོན་ཏན་ནི་དཔལ་ཏེ་སྔ་མ་ལྟར་རོ།།

功德即“吉祥”，如前。

ལྷོ་ཕྱོགས་སྣང་བ་བཀོད་པའི་ཞིང་ན་ཀུན་ནས་སྣང་བ་བཀོད་པའི་དཔལ་སེར་པོ་ཉི་མ་དང་རིན་པོ་ཆེའི་སྡོང་བུ་[18]
བསྣམས་པའོ།།

南方显现庄严刹土中普现庄严吉祥［如来］，黄色，持日与珍宝树茎。

དེ་ལ་ལས་ནི་ཀུན་ནས་སྣང་བ་སྟེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་<«པེ་»«སྣར་»ཀྱི>སེམས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་སེལ་བའོ།།

此中，事业即“普现”，以智除遣有情之无明。

བཀོད་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ།།

“庄严”即智慧，即无量智。

དཔལ་ནི་ཡོན་ཏན་ནོ།།

“吉祥”即功德。

ནུབ་ཕྱོགས་དཔལ་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་ན། །རིན་ཆེན་པདྨས་རྣམ་པར་གནོན་པ་དམར་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་པདྨ་བསྣམས་པའོ། །

西方具吉祥刹土中宝莲华制伏［如来］，红色，持珍宝与莲华。

[184a]དེ་ལ་རིན་ཆེན་ནི་ཡོན་ཏན་ནོ། །

此中，“宝”即功德。

པདྨ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཏེ་དྲི་མ་དང་བྲལ་བའོ། །

“莲华”即智慧，远离垢染。

ལས་ནི་རྣམ་པར་གནོན་པ་སྔ་མ་བཞིན་ནོ། །

事业即“制伏”，如前。

བྱང་ཕྱོགས་རིན་པོ་ཆེའི་ཞིང་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རིན་པོ་ཆེ་པདྨའི་གདན་ལ་རབ་ཏུ་བཞུགས་པ་རི་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་བཞུགས་ཤིང་འཚོ་སྐྱོང་སྟེ།

北方珍宝刹土中，善住宝莲华山主之王[19]如来阿罗汉正等觉安住存护。

དེའི་གདན་པདྨ་དང་སེང་གེ་དང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཟླ་བའོ། །

彼之座为莲华、狮子、珍宝及月［所成］。

ནམ་མཁའ་ལྟར་སྔོ་བ་ཕྱག་གཉིས་ཀྱིས་རི་རབ་བཏེག་པ་<«སྔར་»ས།>སྤྱན་དྲངས་ཏེ་<«པེ་»«སྔར་»དྲང་སྟེ།>བཤགས་ལ། སྒྲུབ་པ་པོས་ནི་དེ་ལྟར་བསམས་ལ་བཤགས་སོ། །

如天空蓝色，二手举妙高山，迎请而作发露悔除，行者如是观想而作发露悔除。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་སྔ་མ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

“如来”等［释义］如前应知。

དེ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་པདྨ་སྟེ་དེས་ནི་གདན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལས་དང་ཡེ་ཤེས་བཤད་དེ་གཞན་ལས་གདན་འདི་ཤེས་པར་བྱའོ། །

此中“宝莲华”，以此说座垫之功德及事业、智能，其他诸尊之座准此应知。

ལ་ལ་ལས་ནི་ཟླ་བ་ཞེས་པ་ཡོད་དེ་དེ་ནི་ལས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

一些有说事业为“月”，故应知彼（月）即为事业，此于一切应知。

རི་དབང་ནི་ཡེ་ཤེས་དང་ཡོན་ཏན་ཏེ་རིའི་རྒྱལ་པོ་ལྟར་མི་བསྐྱོད་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་ཡོན་ཏན་རི་རབ་ལྟ་བུའོ། །

“山主”即智慧与功德，如山之王，不可撼动之智与功德，如同妙高山。

རྒྱལ་པོ་ནི་ལས་སོ། །

“王”即事业。

དེ་ལ་སྒོ་གསུམ་དང་བས་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་པ་ནི་ཚིག་གི་དོན་ཏོ། །

于此三门清净而“敬礼”，即［那谟］一词之义。

འདི་དག་ནི་སྔོན་བྱོན་པ་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ནི་ལྟུང་བ་བྱུང་བ་མེད་ཅིང་བཅོས་མ་ཡིན་ལ། མ་འོངས་པ་ལ་གདམས་པ་སྟེ་བསམས་ལ་བཤགས་པར་བྱའོ། །

此等［诸佛］皆过去出现，菩萨尚无堕犯故为虚构，但为教示未来者，思惟而作发露悔除。

དེ་ལྟར་ཕྱག་འཚལ་བ་བཤད་ནས་དེ་དག་གི་སྤྱན་སྔར་སྡིག་པ་བཤགས་ཏེ། དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་དེ་དག་ལ་ཐུགས་གཏད་<«པེ་»«སྣར་»བསྟད།>པར་གསོལ་བ་གདབ་པ་ནི་དེ་དག་ལ་སོགས་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

如是由说“那谟（敬礼）”而在彼等面前悔除诸恶。此复对彼

等诸佛，系心专注而作祈请，说即“如是等”等。

དེ་ལ་བདག་གིས་པུས་མོ་གཉིས་ས་ལ་བཙུགས་ལག་པ་སྤྱི་བོར་ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གུས་པས་འདི་དག་བརྗོད་པས་བདག་གི་དབང་པོ་མཛད་པར་བསམ་མོ། །

此时，自己双膝着地，二手合掌于顶，恭敬诵念此等［佛号］作自根而思惟。

དེ་ལ་དེ་དག་ནི་སོ་ལྔ་པོ་[20] དེ་དག་གོ །དེ་ནི་གདུལ་བྱ་ལ་དགོངས་པ་སྟེ། གཞན་ཡང་སོགས་པས་ནི་དེ་དག་ཀྱང་དཔང་པོར་བྱས་པའོ། །

此中“彼如是”即彼等三十五尊。“彼”字即对［此时］所化而言；复次“等”字也指彼等。

ཤར་ལ་སོགས་པའི་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་དེ་ནམ་མཁའི་མཐར་ཐུག་པའི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་དམིགས་པའོ། །

观想东［方］等“一切十方世界中”，乃至虚空边际，一切诸佛。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་གོ་སླའོ། །

“如来”［以下］等文易于理解。

ཇི་སྙེད་ཅིག་ནི་བགྲང་བ་ལས་འདས་པའི་གྲངས་སོ། །

“尽所有”乃谓超越计量。

འཚོ་བ་ནི་ཐུགས་རྗེའི་སྤྱན་གྱིས་སེམས་ཅན་གཟིགས་ནས་སྐྱོང་བའོ། །

“摄持”即以大悲眼目观视有情而作守护。

[184b]གཞེས་པ་ནི་བཞུགས་པ་སྟེ་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་བར་དུའོ། །

“存行”即安住，乃至轮回穷尽。

བཅོམ་ལྡན་འདས་ནི་སྐལ་བ་དང་ལྡན་ཞིང་བདུད་བཞི་བཅོམ་པའོ། །

“薄伽梵”即具薄伽且摧灭四魔。

དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་སོ་ལྔ་ལ་སོགས་པའོ། །

“彼等一切”即三十五尊等。

བདག་ཅེས་པ་ནི་དང་པོའི་མིང་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

“我”即起初说自名者。

ཐུགས་མི་འགྱུར་བར་གསོལ་བ་གདབ་བ་ནི་དགོངས་སུ་གསོལ་བའོ། །

心不转变（一心）而作祈请即“请顾念”。

［由时间方面开示］

གཉིས་པ་བཤགས་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་དུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བསྟན་པ་ནི། བདག་གི་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །

第二、发露悔除自性中由时间方面作开示者，即“我于此生”等语。

བདག་གི་དུས་འདི་ཙམ་དུ་སྡིག་པ་བྱས་སོ་ཞེས་སེམས་ལ་བསམས་<«པ»བསམ།>ནས་འགྱོད་པ་བསྐྱེད་པའོ། །

由思惟“我”迄此世所作恶业，思已而生追悔。

དེ་ལ་སྐྱེ་བ་འདི་ནི་དུས་འདིར་སྡིག་པ་བྱས་པ་དྲན་པར་བྱའོ། །

此中，“此生”，即谓［先］当忆念此世所作诸恶。

དེས་མཚོན་ནས་སྐྱེ་བ་ཐོག་མ་མེད་པ་སྟེ<«སྔར་»སྔོ>སྔོ་མ་འདས་པ་ནས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྟེ། འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་ནོ། །

由此所代表“无有初始边际”以来往昔过去无量“生中”，即

谓轮回有无始之时间性。

ཐོག་མ་མེད་པ་ནི་སྤྱིར་དགོངས་པ་འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་ནམ་མཁའ་ལྟར་མཐའ་ཡས་པའོ། །

“无有初始边际”，通常是指轮回中的有情如虚空无边。

དེ་དག་ཏུ་འཁོར་བ་ནི་ཟོ་ཆུན་གྱི་འཁྲུལ་འཁོར་ལྟར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འབྱུང་ཞིང་འཇིག་པའོ། །

在此等中“流转”（轮回），是说就像水车之轮，反复产生反复坏灭。

དེ་ཡང་ཚེ་རབས་སྔ་མ་ལ་སོགས་པར་འཁོར་བ་བཞིན་འདི་དང་ཕྱིས་སོ། །

此复如同过去诸生世等，此及以后［仍将发生］。

སྐྱེ་གནས་<«སྣར་»ནས།>གཞན་ནི་ཕྱོལ་སོང་ལ་སོགས་པ་དྲུག་པོའི་མངལ་ལ་སོགས་པར་རོ། །

“于诸余生”即指如傍生等六种中胎［生］等类。

［由自性方面发露悔除］

གསུམ་པ་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་སྡིག་པ་བཤགས་པ་ནི། སྡིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །

第三、由自性方面发露悔除诸恶，即“诸恶”等语。

དེ་ཡང་བདག་གིས་<«པེ་»«སྣར་»གི་>སྡིག་པ་འདི་ཙམ་ཞིག་བྱས་པ་ཞེས་འགྱོད་དེ། སེམས་སུན་བཏོན་ལ་བཤགས་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ།།

如是以说“我所［作］如许诸恶”等乃起追悔，心起厌患而当“发露悔除”，即［此等文句］之义。

སྡིག་པ་བྱས་པ་ཡང་རྒྱུ་མ་རིག་པ་ལ་[21] བརྟེན་ནས་རྐྱེན་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་<«པེ་»-ལ་སོགས།>པ་གསུམ་གྱི་ཕྱེད་པོ་<«པེ་»«སྣར་»གྱིས་ཕྱེད་པ།>ལུས་ལ་སོགས་པ་གསུམ་གྱིས་བྱས་སོ་<«པེ་»«སྣར་»པའོ།>།།

诸所作恶又基于无明之因、欲贪等缘分为三类，由身等三［门］所作。

དེ་ཡང་གསུམ་སྟེ། བྱས་ལ་མ་བསགས་པ་དང་། མ་བྱས་ཀྱང་བསགས་པ་དང་། བྱས་ལ་བསགས་པའི་སྡིག་པ་གསུམ་སྟེ་འདི་དག་ནི་མདོ་སྡེ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

此复有三：已作未积集、未作但积集、已作积集之恶三种，此等如契经［所讲］应知。

དེ་ལ་སྡིག་པ་ནི་ངན་སོང་དུ་འགྲོ་བའི་སྔ་ལྟས་སོ།།

此中，“恶”即往险恶处（趣恶趣）之预兆。

འབྲས་བུ་ངན་སོང་སྐྱེད་ཅིང་དམ་པས་སྨད་པས་ན་མི་དགེ་བའོ། །

因为结果生于险恶，并为正士之所呵责，所以［说］是恶。

ལས་ནི་གོས་ཤིང་འབྱར་བ་སྟེ། ལུས་ལ་སོགས་པས་སྲོག་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུའོ། །

业，即染污且粘黏者，由身等所作杀生等十种。

ལྕི་ཡང་ལ་སོགས་པ་ནི་གཞན་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

轻重等据他处应知。

དེ་ཡང་གསུམ་སྟེ་བདག་གིས་<«སྣར་»གི།>དངོས་སུ་བྱས་པ་དང་། གཞན་བཀྲིད་<«པེ་»ཁྲིད།>དུ་སྩལ་བ་དང་། བྱེད་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་གསུམ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་འདྲ་སྟེ། ཁྱད་པར་དུ་ནི་བཀྲིད་དུ་སྩལ་<«པེ་»«སྣར་»རྩལ།>བ་སྟེ་ཐེག་པ་ཆེན་[185a]པོ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

此复有三：自己实际所作、教他作、随喜［他］作三种，异熟相同。特别教他作，因为是大乘者之故。

དེ་དག་ནི་སྤྱི་ཡིན་ནོ། །

此等为总（概说）。

བྱེ་བྲག་ནི་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་ལ་སོགས་པའི་ནང་ནས་ལྕི་བ་ལྔ་ལས་འདིར་གསུམ་སྟེ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་མཆོད་རྟེན་བརྒྱད་པོའི་གསེར་ལ་སོགས་པའི་ནོར་རོ།

差别者（具体说），不与取等之内，占五项重者之三：为利有情［建］八大制多（塔）之金等财物。

།དགེ་འདུན་ནི་མི་ཕྱེད་པ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་ཕྱེ་བའོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་གཉིས་ལ་སོགས་པའིའོ<«པེ་»«སྣར་»པ་ཡིོ།>། །གཉིས་པ་ནི་དགེ་སློང་བཞི་ལ་སོགས་པའོ། །

“僧伽”即不分坏，有菩萨与声闻之分。如是初者（菩萨僧）二人等，第二（声闻僧）苾刍四人等。

དེ་བས་ཀྱང་ལྕི་བ་ནི་ཕྱོགས་བཞིའི་དགེ་འདུན་ལ་སོགས་པའི་མགྲོན་<«པེ་»«སྣར་»འགྲོན།>པོ་ལ་སོགས་པའི་ནོར་རྐུ་བ་དང་<«པེ་»«སྣར་»-དང་།>དངོས་སུ་འཕྲོག་<«པེ་»འཕྲོགས།>པའོ། །

较此更重者，盗窃或实际夺取四方僧伽等宾客等之财物。

ཤིན་ཏུ་ལྕི་བ་ནི་མཚམས་མེད་པ་ལྔའོ། །

最极重者即“五无间”。

དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་དང་བར་<«པེ་»«སྣར་»+མ།>ཏོ་མེད་པར་ཡིན་ཏེ། འདིའི་སྡིག་པའི་འབྲས་བུ་ལ་ནི་ཚད་མེད་དོ། །

此复是苦并且不经中有，此恶之结果无量。

ཉེས་པ་མེད་པ་དང་ཆུང་བ་ཡང་ཞེས་པར་བྱའོ། །

［以此］亦应知无有或微小过失。

གཞན་ཡང་གཞན་དག་སྲོག་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུ་བླངས་པ་<«པེ་»«སྣར་»-པ།>དེའི་ཟླ་ལ་<«སྣར་»ག།>ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་བདག་ཞུགས་པ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

又复于杀他性命等“受取十［不善业］”与彼之伴随亦应知无疑我皆曾趣入。

དེ་དག་གི་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བསྟན་པ་ནི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ལ་སོགས་པའོ། །

由此等之过患门而开示，即“由彼等业障覆蔽”等语。

དེ་ཡང་རྣམ་པར་སྨིན་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཚ་བ་ཡིན་<«སྣར་»ཡིད།>ལ་བསམས་ཏེ། རང་གི་སེམས་སྐྱུན་བཏོན་ལ། །ཤིན་ཏུ་འགྱོད་པས་བཤགས་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་<«པེ་»«སྣར་»པ།>ནི་ངག་གི་དོན་ཏོ། །

如是思惟如此异熟即是烧热，令自心发起厌患，由极追悔而当“发露悔除”，即此文句之义。

དེ་ཡང་ལས་དེ་དག་གིས་བསྒྲིབས་པ་ནི་ཡེ་ཤེས་མི་གསལ་བར་བྱས་པའོ། །

此复，“由彼等业障覆蔽”即令智慧不明了［之义］。

དེ་དག་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཅིར་འགྱུར་ཞེ་ན།

若问：此等异熟为何？

སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད་དེ། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གོ་སྐབས་མེད་ལ། ལ་ལ་དེ་<«པེ་»«སྣར་»ད་>ལྟར་སྡུག་བསྔལ་དང་བཅས་ལ། ལ་ལ་ཕྱིས་འགྱུར་བས་མི་ཁོམ་པ་སྟེ་དལ་འབྱོར་མེད་པའོ། །

［答曰：］即“有情地狱”等八无暇，无［值遇］正法之机会，一些如是苦俱，一些后后亦成无暇，故无暇满。

དེ་ལ་དམྱལ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་བ་སྟེ་ཕལ་པོ་ཆེ་དང་ཁ་འཐོར་བའོ། །

此中，“地狱”即极苦厄，众多与分散。

དེ་ལ་<«པེ་»«སྣར་»ཡང་>དང་པོ་ནི་ཚ་བ་དང་གྲང་བས་བཅོ་བརྒྱད་གོ །གཉིས་པ་ནི་གནས་ཀྱིས་<«པེ་»ཀྱི>གཉིས་ཏེ། འདི་དག་ནི་མདོ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ཆེན་པོ་ལས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ལས་ངན་པ་<«སྣར་»པ>ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །

此中，初者为烧热与寒冷十八［地狱］。第二，以处分为二，此等应从《大正法念住经》中得知。此即极大恶业之果报。

དུད་འགྲོ་ནི་མི་ཤེས་པ་སྟེ། དེའི་སྐྱེ་བའི་གནས་ནི་མཐའ་ནས་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་ཡང་གཉིས་ཏེ། དབྱེབས་ཀྱིས་

ཞི་བཞིའོ། །དེ་ནི་ཐ་མའིའོ། །

“傍生”即无知，彼生处有从胎所生等。此复有二，以形状分为四，此处指最后者。

ལས་བར་མ་ནི་{ཡི་དགས་,ཡི་དྭགས་}[22]ཏེ་ཟས་ལ་སོགས་པ་<«པེ་»«སྣར་»-པ།>བཟའ་བ་ལ་སོགས་པ་འདོད་ལ་དེ་མེད་པ་སྟེ། དེའི་ཡུལ་[185b]ནི་འདུག་པ་སྟེ། གཤིན་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་ནོ། །དེ་ཡང་གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

中等业即“饿鬼”，于饮食等有食等欲求而不得。彼之境域即所在处，即“琰魔”世间。此复应知为二[23]。

ཡང་ན་ངན་སོང་གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་རྒྱུ་ནི་ཕལ་ཆེར་སྲོག་གཅོད་པ་དང་སེར་སྣ་དང་གཏི་མུག་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

又复，应知此三种险恶处之因［分别］为多分杀生、悭吝、愚痴。

གསུམ་པོ་དེ་དག་ནི་ངན་པར་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །

此三即险恶处（恶趣）。

ལས་ངན་པ་ཤིན་ཏུ་ཆུང་བ་ནི་ཡུལ་མཐའ་འཁོབ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། མི་དང་ལྷའི་ནང་ནས་མི་ཁོམ་པ་ཡིན་ནོ། །

恶业极小者［其果］即“边地”，即人天之中诸无暇者。

ངན་པ་འདི་དག་ནི་ངན་འགྲོ་ཡིན་ནོ། །

此等诸恶即为恶趣。

མཐའ་འཁོབ་ནི་ཡུལ་གང་ན་ཆོས་ལ་སོགས་པ་མེད་པ་སྟེ<«པེ་»«སྣར་»པའོ།>། ཡུལ་གྱི་མཐའོ། །

所谓“边”即任何无正法之境（地域），地域之边际。

ཀླ་ཀློ་ནི་གླེན་ཞིང་རྨུགས་པའི་རང་བཞིན་ཏེ་སྐད་བཟང་པོ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་མི་ཤེས་པའོ། །

“弥戾车”即愚钝痴暗自性，语言不雅等无知者。

ཡང་ན་ཡུལ་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་ཀླ་ཀློ་ཞེས་ལ་ལ་དག་བྱེད་[24] དོ། །

又复，一些［于此处］纠正为“边地之弥戾车”[25]。

དེ་དག་རྒྱུ་དེས་ལས་ངན་པ་བྱེད་པས་ངན་སོང་དུ་འགྲོ་བའོ། །

由此等因而作恶故往险恶之处（恶趣）。

ལྷ་ཚེ་རིང་པོ་ནི་བསོད་ནམས་ཆེ་ཞིང་ང་རྒྱལ་ཆེ་བ་སྟེ་བསྐལ་པ་[26]དཔག་ཏུ་མེད་པར་གནས་པ་ལྟ་བ་ལོག་པ་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་གནས་ནའོ། །ཡང་ན་འགོག་<«སྣར་»འགག །>པ་ངན་པ་སྤྱངས་པས་འདུ་ཤེས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཀྱང་འཆད་དོ། །དེ་ཤི་ནས་དམྱལ་བར་འགྱུར་རོ། །

“长寿天”即福德大且我慢大者，于色界中，住无量劫，[未舍] 邪见。也有说此类即是因习于恶断灭法而 [入] 灭想 [定] 者。彼死后即转为地狱。

མིར་སྐྱེས་ན་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་དབང་བྱེད་པའི་མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ལྔ་འམ་དྲུག་པ་ལ་སྐྱོན་ཞུགས་པས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐལ་བ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། གཅིག་དང་། གཉིས་དང་། གསུམ་དང་། བཞི་དང་། ལྔ་དང་། དྲུག་ག་མ་ཚང་བ་སྲིད་དོ།།

设生于人中，则于色等为根之眼等五根或六根出现过失，因而无 [能修习] 正法之分。会有一、二、三、四、五或六“根不全”各种可能。

ཤིན་ཏུ་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་སྐྱོན་ཞུགས་པ་ནི་ངན་པའོ། །ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་དང་བྲལ་བ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་མེད་དོ་ཞེས་སེམས་པ་ལྟ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི་ཆད་པར་ལྟ་བ་སྟེ། མི་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་པས་ལྕི་བའོ།།

极度 [严重的] 则在意根上出现过失，为极恶劣。离失正见，思惟“佛等无有”之颠倒见，即断见，较一切不善为重。

གཞན་པ་རྟག་པར་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ངོ་།།

其他常见等亦然。

དེ་ལྟར་ན་བརྒྱད་དོ།།

如是有八种。

སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ནི་སྤྱིར་ཡིན་ཏེ། དེ་<«པེ་»«སྣར་»དེ།>འཇིག་རྟེན་དུ་བྱོན་པ་ལ་ཕྱག་ལ་སོགས་པ་མི་བྱེད་པར་སྐུར་པ་འདེབས་པའོ།།

“佛出现”为总说，对于［诸佛］出现世间，不作敬礼等，反作毁谤。

ཡང་དེས་མཚོན་ནས་སངས་རྒྱས་མེད་པའི་གནས་སུ་སྐྱེས་པ་ནི་བརྒྱད་པའོ།།

复次，由此所代表生于无佛之处，共有八种。

དེ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོ་བསྟན་ནས། ཡུལ་གང་ལ་བཤགས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་འདི་ཁོ་ན་དབང་པོ་བཟང་པོ་ཡིན་གྱི་གཞན་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།

如是由自性门开示之后，对何境而作发露悔除？即谓“佛”等，唯此为诸根善妙而非其他。

དེ་ལ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ནི་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་རྣམས་སོ།།

此中，“佛薄伽梵”即释迦牟尼的等彼诸尊。

དེ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ན་ཡེ་ཤེས་སོ།།

彼等为一切智故“为智”；

དགེ་སྡིག་གི་[186a]ལས་ལ་སོགས་པ་<«པེ་»«སྣར་»པར།>གསལ་བར་རྟོགས་པས་ན་སྤྱན་ནོ།།

明了通达善恶之业等故“为眼”；

དབང་པོ་[27]ནི་ལེགས་པ་དང་ཉེས་པའི་ཁྱད་པར་ཐུགས་སུ་ཆུད་པའོ།།

“为证”即证知善妙与过失差别者；

ཚིག་ལ་སོགས་པ་འཁྲུལ་བ་མེད་པས་ན་ཚད་མ་སྟེ་མི་སླུ་བའོ།།

言词等无误失故，“为量”，即无欺诳。

ཐུགས་ཀྱིས་<«པེ་»«སྣར་»ཀྱི།>ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ན་མཁྱེན་པའོ།།

心知一切故，为“知者”。

ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱན་གྱིས་ཐམས་ཅད་གཟིགས་པས་ན་གཟིགས་པའོ།།

慧眼见一切故，为“见者”。

སྤྱན་སྔར་ནི་ད་ལྟར་མདུན་དུའོ།།

“前”即今对面。

ཚུལ་ཇི་ལྟར་བཤགས་པ་ནི་མཐོལ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ཡང་དག་པར་ཡིན་གྱི་ངག་འཁྱལ་ལ་སོགས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

如何发露悔除，即“陈说”等文句，真实而非绮语等。

དེ་ལ་ངག་གིས་བརྗོད་པ་ནི་མཐོལ་བའོ། །

此中，以语言说出即“陈说”。

འཆགས་པ་ནི་ཡིད་ཀྱིས་སོ་སོར་རོ། །

“发露”即以意各各［表露］。

ཉེས་པ་དེ་ཁས་ལེན་པས་ཞི་ལ་མི་འཆབ་པའོ། །

由承认过失而得止息，故而“不覆”。

མི་སྦེད་པ་ནི་དངོས་སུ་སྟེ<«པེ་»«སྣར་»ཏེ།>། དེ་བཞིན་<«པེ་»«སྣར་»བཞིས།>བཤགས་[28]ན་དག་པར་འགྱུར་རོ། །

“不藏”即实际，若如实发露则得清净。

［遮止恶行力］

དེ་ལྟར་སྟོབས་གཉིས་བསྟན་ནས། དེ་<«པ»«སྣར་»ད།>ནི་ཉེས་པ་ལས་ཀུན་ཏུ་ལྡོག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྡིག་པ་བཤགས་པ་ནི་སླན་ཆད་ཀྱང་གཅོད་ཅིང་སྡོམ་པར་བགྱིད་ལགས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

如是已开示二力，今以从一切过失遮止之力而作发露悔除者，即所说“从今断除，并作防护”等语。

དེ་ཡང་སྔར་གྱི་འགྱོད་ཅིང་། ད་ལྟར་གྱི་འཆགས་ལ། ཕྱིས་མི་བྱེད་པ་ནི་དམ་པ་ཡིན་ལ། བཤགས་ཀྱང་བྱས་ན་སླར་འཕེལ་བར་འགྱུར་བས་ན་ནད་ལ་གནོད་པ་ན་བཟའ་བཏུང་ལྟར་མཚམས་གཅད་<«པ»«སྣར་»བཅད།>པར་བྱའོ།།

此复前之追悔，今之发露，后之不作，方为坚固；因为虽作悔除而后成增长，所以如害病时于饮食等而作限制。

དེ་ཕན་ཆད་ཀྱང་མི་དགེ་བ་བཅུ་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་རྣམས་རྒྱུན་གཅོད་ཅིང་ཕྱིས་མི་བྱེད་པར་བསྡམས་ཏེ་དེས་ནི་སྡིག་པ་དག་པར་འགྱུར་རོ།།

从此断除十不善等诸过失，且后不更作而防护，由此诸恶得以净化。

［对治现行力］

དེ་ལྟར་སྟོབས་གསུམ་པ་བསྟན་ནས་ད་ནི་གཉེན་པོ་ཀུན་དུ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ནི་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

如是已开示第三力，今对治现行力者，即“彼等一切诸佛”等语。

དེ་ལ་སྡིག་པ་དེ་དག་སླར་མི་འཕེལ་ཞིང་ཚོགས་བསགས་པའི་དོན་དུ་རྒྱུད་ལ་དགེ་བ་བསྟན་<«པེ་»«སྣར་»བསྟེན།>པ་ནི་སྨན་ལྟ་བུར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

此中，为令彼诸恶等后不增长，且积集资粮之故，于相续中开显诸善，即如同药物而应了知。

དེ་ལ་བསྔོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང་ལྡན་ལ། དེས་ཟིན་དགོས་པས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་གཉིས་སོ། །

此中，回向等一切皆与菩萨六度相应，需由彼摄持，因此即与六度相同。此复有二。

དེ་ལ་བླ་ན་ཡོད་པ་ནི་ཀུན་དང་མཐུན་པ་སྟེ། དེ་ནི་སྐྱེ་བ་བཟང་པོ་བླངས་པར་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

其中，有上者，即一切与［六度］随顺者，应知此即取得善妙生。

དེ་ལ་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་གནས་ཏེ་ལྷ་དང་མི་དག་ཏུའོ། །

此于三界生处中，即天与人等。

སྨིན་པ་དང་མཐུན་པ་ནི་སྨིན་པའི་ཐ་མ་<«པེ་»«སྣར་»ག།>[29]སྟེ། དེས་མཆོག་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

与布施［度］随顺者即“下至施予”，亦应以此而知殊胜者。

དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་ནི་ཁྱི་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་ནི་ཡུལ་ཆུང་བ་སྟེ་ཆེན་པོ་ཡང་གཟུང་[186b]ངོ་། །

“傍生生处”，即犬等。彼对境虽小而所持甚大。

ཁམ་གཅིག་ནི་དངོས་པོ་ཆུང་བ་སྟེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

“一口”即微小实物，亦应［以此］知其大者。

ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་མཐུན་པ་སྟེ། སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པའོ། །

“尸罗”即与尸罗［度］随顺，即律仪之尸罗等。

རྣམ་པར་དཀའ་<«པེ་»«སྣར་»དཀོས།>བ་[30]བསྐྱེད་པས་ནི་<«པེ་»«སྣར་»ནི།>དགེ་བའི་རྩ་བའོ། །

因出生白净，故谓“善根”。

བཟོད་པ་དང་མཐུན་པ་ནི་ཚངས་སྤྱོད་དེ་སྡིག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་བྱམས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་པས་གཤེ་བ་ལ་སླར་མི་གཤེ་བ་ལ་སོགས་པ་དགེ་སྦྱོང་གི་ཆོས་དང་ལྡན་པ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལ་ནི་མི་བྱའོ། །

与安忍［度］随顺者，即“梵行”，彼离诸恶、安住慈等，故虽遭骂詈而不反骂等具足沙门法；［此处］非指离欲贪［之梵行］。

བརྩོན་འགྲུས་དང་མཐུན་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། བདག་གིས་བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལྔའི་སྒོ་ནས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ལྟ་བ་དང་ལམ་ལས་བཟློག་པ་<«པེ་»«སྣར་»-པ།>སྟེ་ཡང་དག་པ་ལ་བཙུག་པས་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱས་པ་སྟེ། གྲོལ་བ་དང་མཐར་ཕྱིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

与精进［度］随顺者，即“成熟有情”，应知即“我”以大精进，由五神通之门，令一切有情从颠倒之见与道上舍离，令入正［见与道］，而成熟［彼等］相续，［令获］解脱及至究竟。

བསམ་གཏན་དང་མཐུན་པ་ནི་སྨོན་པ་དང་འཇུག་པ་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་<«པེ་»-ཏུ།>སེམས་བསྐྱེད་པ་སྟེ། དེ་དག་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ནི་<«པེ་»«སྣར་»ནི།>ལམ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའོ།།

与静虑［度］随顺者，即“发”愿与行暨世俗与胜义“菩提心”，以于此等专注一趣，不颠倒之道。

བླ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་མཐུན་པར་བསྔོ་བ་སྟེ། དེ་ལ་གོང་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པ་སྟེ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་སོ།།

“无上智”者，即与般若波罗蜜多随顺而回向，此中“无上智”即通达无二法性，谓智慧资粮。

དེ་ལ་བཞི་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་འགྱུར་ལ། ལྔ་པ་ནི། གཉིས་ཀའོ། །དྲུག་པ་ནི་ཅིག་ཤོས་ཏེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གཉིས་སུ་<«པེ་»-སུ།>འདུས་སོ།།

此［六度］中，四者作为福德资粮，第五是［福德与智慧］二者，第六唯一［是智慧资粮］，但合计所有则为二者。

དྲུག་པོ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་ལ་སོགས་པ་སྨོས། དགེ་བ་སོ་སོ་བ་དང་། དངོས་པོ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ཏེ་བསྲེས་པ་ནི་འདྲེས་པར་བྱས་པའོ། །མི་ཕྱེད་པར་བྱས་པ་ནི་བསྡོམས་པ་སྟེ་རང་བཞིན་མེད་པར་རོ། །

若问"彼等"六者"悉皆"以如何之法［而作回向］？即"合集"等语。各各善及实事合一而"抟聚"，即作杂糅。不分即"总计"，以无自性。

གང་བསྔོ་ཞེ་ན། བླ་ན་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སུའོ། །

回向何者？即"无上"等语［所表之］成佛。

དེ་ཉན་ཐོས་ལས་འཕགས་པ་ནི་བླ་ན་མེད་པའོ། །

彼较声闻更圣，即"无上"。

གོང་ན་མེད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་སོ། །

"无胜"者，即佛也。

གོང་མ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་གོང་<«སྣར་»ངོ།>ན་གནས་པ་གཉིས་པོ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་གོང་མ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའོ།།

[“胜之胜”一语中]“胜”谓世间之二胜处，彼之胜者（胜之胜），乃菩提萨埵。

བླ་མ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེའི་བླ་མ་ནི་སངས་རྒྱས་ཏེ་དེའི་གོང་ན་གཞན་མེད་པའོ། །དེ་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྟེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའོ།།

[“无上之无上”一语中]“无上”即诸菩提萨埵，彼之“无上”者即佛，彼之上更无其他。此即摩诃菩提萨埵，亦即一切智者也。

ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ནི་འཁོར་[187a]གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པ་སྟེ་མི་དམིགས་པའོ།།

“圆满回向”者，即三轮清净无所缘也。

དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསྔོ་བ་ཐུན་མོང་བའོ།།

此即菩提萨埵之共通回向。

བླ་ན་མེད་པའི་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་བསྔོ་བ་ནི་ཐབས་མཁས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་བསྔོ་བ་ནི་ཇི་ལྟར་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

回向“阿耨多罗”（无上）佛（正等觉）本身，乃善巧方便，如是回向者，即如所说之语等。

བདག་གིས་བསྔོ་བ་མི་ཤེས་པས། དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ནི་ཀྱེ་ནོམ་པ་ལ་སོགས་པས་གུས་པའོ། །

因我自己不知回向，故如是言“圆满回向”者，乃以上妙［言词］等而申恭敬。

དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བསྔོས་པ་ལྟར་བདག་ཀྱང་གུས་པས་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ནི་གདམས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །

如三世诸佛所作回向，我亦恭敬“圆满回向”者，乃大教授。

ཕུང་པོ་གསུམ་པ་དང་མཐུན་པར་བསྔོ་བ་ནི་སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་ནི་སོ་སོར་བཤགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །

随顺三蕴而回向者，即“一切诸恶悉皆各各发露悔除”等语。

དེ་ལ་སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ཕུང་པོ་དང་། དག་པ་དང་མ་དག་པའི་དགེ་བའི་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ནི་དེ་དག་ཡུལ་དུ་བྱས་ན་དགའ་བའི་ཕུང་པོ་དང་། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐུལ་བ་ནི་<«སྣར་»ན།>གསོལ་བ་འདེབས་པའི་ཕུང་པོ་སྟེ། དེ་གསུམ་གྱིས་<«པེ་»གྱི།>བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའོ། །

此中，（1）将诸恶发露悔除之蕴、（2）净与不净（世间与出世间）

善之随喜，即以彼等为对境欢喜之蕴、（3）劝请一切诸佛不般涅盘及转法轮之祈请蕴，以此三者积集无量福德。

དེ་དག་གི་ཞར་ལ་སྨོན་ལམ་འདེབས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་སྨོན་པས་ན་ཡེ་ཤེས་བླ་ན་<«པེ་»«སྣར་»-ན།>མེད་པར་གྱུར་ཅིག་པའོ། །

随应此等而发愿者，即发愿获证正等觉故而说“惟愿获得无上智”等语。

སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྐྱབས་<«པེ་»སྐབས།>སུ་འགྲོ་བ་མཆོག་ཡིན་པས་འདིར་ཡང་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི་<«པེ་»«སྣར་»-ནི།>མི་མཆོག་རྒྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །

一切恶之对治即最胜归依，因此于此再次归依，即“胜者人中尊”等语。

དེ་ལ་སྔོན་ནི་ཐུན་མོང་དུ་བསྟན་ལ། ད་ལྟར་ནི་སྐྱབས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ཡིན་པས་གཉིས་པོ་ནི་འདིར་མ་སྨོས་པའོ། །

此中“过去”者如共通而说，“现在”者为归依之究竟，唯是佛故，此处不说为二者。

དེ་ལ་མི་མཆོག་ནི་མིའི་སྐྱེ་བ་ཞེས་པ་སྟེ་སྤྲུལ་སྐུའོ། །

此中“人中尊”即谓生为人中之化身。

ཡོན་ཏན་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོབས་ལ་སོགས་པའོ། །

“功德”者即佛之［十］力等。

བསྔགས་པ་ནི་ཁྱད་པར་དུ་བསྟོད་པའོ། །

“称扬”者即特别赞叹。

སུམ་ཅུ་རྩ་ལྔ་པོ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་མཐའ་ཡས་པ་ནི་མི་ཟད་པའི་རྒྱ་མཚོ་དཔེར་བྱས་པ་སྟེ་གྲངས་སོ། །

三十五尊等诸尊无边者，即喻作“无边之海”，以言其量。

ཐལ་མོ་ནི་<«སྣར་»མི།>ལུས་ཀྱིས་སོ། །སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནི་ངག་དང་སེམས་ཀྱིས་སོ། །

“合掌”谓以身；“归依”即以语与心。

དེ་ལྟར་སྟོབས་བཞི་དང་ལྡན་པས། །སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་དག་འགྱུར་ཏེ། །ཚོགས་རྫོགས་ནས་ནི་སངས་རྒྱས་འཐོབ། །
དེ་བས་ཀུན་གྱིས་འདིར་<«པེ་»«སྣར་»འདི།>ཞེས་བྱ། །འདིར་ནི་མདོ་ཙམ་དུ་བཀྲོལ་ཏེ། །རྒྱས་པར་མདོ་སྡེ་ལས་ཞེས་བྱ། །

如是具足四力故
一切诸恶得净化

资粮圆满得成佛
是故皆于此应知
此处仅略作解说
广如契经中应知

འདི་ལྟར་ཤེས་བྱས་འབད་པ་[187b]ཡིས། །ནུས་ཚད་སྡིག་པ་བཤགས་པར་བྱ། །རིན་ཆེན་ལུས་འདི་ཐོབ་ནས་ནི། །ལེ་ལོ་སྙོམ་<«པེ་»སྣར་»སྙོམས།>ལས་མེད་པ་མཚར། །རང་སེམས་ཀྱིས་ནི་རང་ལ་རྟོགས། །ཡི་མུག་མི་འགྱུར་ངོ་མཚར་ཆེ། །

如是知已应励力
尽力发露悔除恶
由获此一珍宝身
懒惰懈怠切莫有
以自心而自通达
心无懊恼甚希奇

བདག་གིས་སྙིང་རྗེའི་ཤུགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་དོན་དུ་ནི། །བྱང་ཆུབ་ལྟུང་བ་བཤགས་པའི་འགྲེལ་པ་འདི་བྱས་པས། །དེ་སྐྱེས་དགེ་བ་དྲི་མེད་དེ་ཡིས་སེམས་ཅན་རྣམས། ཀླུ་ཡི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུའི་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་པར་ཤོག །

我由悲愍势力为饶益有情
作此菩提堕犯发露悔除释
所生无垢诸善惟愿诸有情
成就等同龙自在王正等觉

ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་སེལ་མཛད་ཅིང་། །ཡང་དག་ལམ་ནི་སྟོན་པ་པོ<«སྣར་»པའོ།>། །སེང་གེ་ལྟ་བུའི་བདུད་འཛོམས་པའི། །གཽ་ཏམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

清除一切诸妄见
开示清净正道者
如同狮子摧诸魔
乔达摩前稽首礼

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལྟུང་བ་བཤགས་པའི་འགྲེལ་པ། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཤཱནྟ་རཀྵི་ཏ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙྪ་<«པེ་»«སྣར་»ལོ་ཙྪ།>བ་ཉི་བ་དེ་བ་གྷོ་ཥས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། །།

菩提堕犯发露悔除释，大轨范师圣龙猛（龙树）所作圆满。印度亲教师寂护、吐蕃（藏地）译师尼瓦天音翻译并校定。

注释

1　对勘本校注，北京及纳塘本此处应作 བརྩེགས་，据此而译。

2　དབང་ 字讹误，根据对勘本（67-470），应为 དཔང་，即 དཔང་པོར་མ་བཞག་（不立为证）。

3　对勘本校注，北京及纳塘本此处应作 གཞི་，据此而译。

4　对勘本校注，北京及纳塘本此处应作 འཛིགས་，据此而译。

5　“性相”：藏文 མཚན་ཉིད་，但此处应指佛名号，及据该名号各部分的名义，来阐释该佛各方面的特胜。

6　对勘本校注，北京及纳塘本此处应作 རྟོགས་，据此而译。

7　对勘本校注，北京及纳塘本此处应作 དཔའ་，据此而译。

8　讹误，根据对勘本（67-477）及纳塘本（214/10）应作 མངོན་པར་མཐོ་བ་（增上生）。

9　“神力”：藏文 རྫུ་འཕྲུལ་，梵文 ṛddhi，玄奘译作“神力”、“神通”、“神通力”等。

10　在前面贤吉祥如来名号释义处，将“吉祥”释为彼佛功德即“圆满自他利益”。此处说“‘吉祥’即事业，如前而知”，应指在此佛名中，“圆满自他利益”为其事业。

11　讹误，根据对勘本（67-479）应为 དཔལ་（吉祥）。

12　讹误，根据对勘本（67-478）应为 འོད་ཕུང་（光蕴）。

13　讹误，根据对勘本（67-480）应为 ཉེས་པས་མ་གོས་（不为过失所染）。

14　见前栴檀吉祥如来名号释义之注。

15　“善遍称名相吉祥”系按梵文名称形式，即 suparikīrti-nāmadheya-śrī 而译，与藏文对译名称中各部分次序不同。藏文名称形式为：མཚན་དཔལ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་གྲགས་（相－吉祥－善遍称）。因此下文是按此次序逐一阐释。

16　此佛名中“自在”对译藏文 དབང་པོ་，对应（存世）梵文本佛名中的 indra。此字兼可译作“自在”或“根”。为传达此处释文中 དབང་པོ་ 所含有的自在之义，在译佛名时处理为“自在”。详细分析请见拙作新译《圣三蕴经》该处注释。

17　排版讹误，根据对勘本应为 དཀར་པོ་ས་གཙོན་。

18　讹误，根据对勘本（67-482）应为 སྡོང་བུ་（茎）。

19　此处有异文“善住宝莲华座山主之王”。

20　སོ་ 字衍文，根据对勘本，应为 སོ་ལྔ་པོ་（三十五尊）。

21　ལྷ་ 字讹误，根据对勘本应为 ལ་，即 རྒྱུ་མ་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་。

22　根据对勘本，应为 ཡི་དྭགས་（67-486）。

23 存世梵文本此处并未实际出现“饿鬼”一词，仅作 yamaviṣayaṃ（琰魔之境），因此可知本释论此句意在说明此指二种，即饿鬼与地狱（琰魔之境）。古汉译如不空译文此，处亦仅对“鬼趣”，可为佐证。

24 此处 ཞེས་པ་ལ་དག་བྱེད་ 讹误，根据对勘本（67-486），应为 ཞེས་ལ་ལ་དག་བྱེད་（一些说为……而改正）。

25 藏文文本（包括一些古典汉译，如不空译文等）均将“边地”与“弥戾车”分开列举，即：“或生边地，或生弥戾车”。但存世梵文本此处作 pratyanta-janapadeṣu mleccheṣu vā pratyājāyeyaṃ，可释为“生于边地弥戾车”，意谓边地与弥戾车为一处。故此释论有此句纠正之语，亦可反证存世梵文本。

26 讹误，根据对勘本（67-486）应为 བསྐལ་པ་（劫）。

27 དབང་པོ་ 讹误，本经中此处为 དཔང་པོ་（证）。对勘本此处亦讹误，核对纳塘版（219 叶背 /438 第二行），应为 དཔང་པོ་。

28 གཤེགས་ 字讹误，根据对勘本（67-487），应为 བཤགས་，即 དེ་བཞིན་བཤགས་ན་（若如实发露）。

29 对勘本校注，北京与纳塘本均作 ཟ་ན་，与本经相符，据此而译。

30 对勘本校注，དཀའ་ 字讹误，北京与纳塘本均作 དཀར་，即 རྣམ་པར་དཀར་བ་（白净）。

【七佛滅罪真言】（三遍）

離婆離婆地　求訶求訶帝　陀羅尼帝　尼訶囉帝　毗黎你帝

摩訶伽帝　真陵乾帝　娑婆訶

【補闕真言】（三遍）

南無喝囉怛那哆囉夜耶　佉囉佉囉　俱住俱住　摩囉摩囉

虎囉　吽　賀賀　蘇怛拏　吽　潑抹拏　娑婆訶

【三皈依】

自皈依佛　當願眾生　體解大道　發無上心（問訊）

自皈依法　當願眾生　深入經藏　智慧如海（問訊）

自皈依僧　當願眾生　統領大眾　一切無礙（問訊）

【迴向文】

（一）

願以此功德　普及於一切

我等與眾生　皆共成佛道

（二）

願以此功德　莊嚴佛淨土

上報四重恩　下濟三途苦

若有見聞者　悉發菩提心

盡此一報身　同生極樂國

（三）

文殊師利勇猛智　普賢慧行亦復然

我今迴向諸善根　隨彼一切常修學

三世諸佛所稱歎　如是最勝諸大願

我今迴向諸善根　為得普賢殊勝行

我此普賢殊勝行　無邊勝福皆迴向

普願沉溺諸眾生　速往無量光佛剎

《菩提堕犯发露悔除释》 编译团队：

译者：陈智音（Sherab Chen）
审查：圆满法藏编辑委员会
设计排版：朱元华、张春静
钦哲基金会．圆满法藏佛典汉译计划工作团队与义工小组

圓滿法藏·佛典漢譯
THE KUMARAJIVA PROJECT